

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Ottende Afdeling)

12. juli 2018*

»Konkurrence – karteller – det europæiske marked for elkabler – afgørelse, som fastslår en overtrædelse af artikel 101 TEUF – samlet og vedvarende overtrædelse – ansvar for overtrædelsen – formodning – urigtigt skøn – uskyldsformodning – retssikkerhed – princippet om personligt ansvar – fuld prøvelsesret«

I sag T-419/14,

The Goldman Sachs Group, Inc., New York, New York (USA) ved advokaterne W. Deselaers, J. Koponen og A. Mangiaracina,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved C. Giolito, L. Malferrari, H. van Vliet og J. Norris-Usher, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

støttet af:

Prysmian SpA, Milano (Italien),

Prysmian Cavi e Sistemi Srl, Milano,

ved advokaterne C. Tesauro, F. Russo og L. Armati,

intervenienter,

angående et søgsmål anlagt i henhold til artikel 263 TEUF med påstand dels om annullation af Kommissionens afgørelse C(2014) 2139 final af 2. april 2014 om en procedure efter artikel 101 [TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag AT.39610 – Elkabler), for så vidt som den vedrører sagsøgeren, dels om nedsættelse af den bøde, som blev pålagt sagsøgeren,

har

RETTEN (Ottende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, A.M. Collins, og dommerne M. Kancheva (refererende dommer) og R. Barents,

* Processprog: engelsk

justitssekretær: fuldmægtig L. Grzegorzcyk,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 28. marts 2017,

afsagt følgende

Dom

I. Tvistens baggrund

A. Sagsøgeren og den berørte sektor

- 1 Sagsøgeren, The Goldman Sachs Group, Inc., er et amerikansk selskab, der udøver investeringsbankvirksomhed på verdens vigtigste finansielle markeder. Fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009 var sagsøgeren gennem GS Capital Partners V Funds (herefter »GSCP V-fondene«) og andre mellemliggende selskaber det indirekte moderselskab for Prysmian SpA og for sidstnævntes helejede datterselskab Prysmian Cavi e Sistemi Srl (herefter »PrysmianCS«), tidligere Pirelli Cavi e Sistemi Energia SpA, derefter Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl. Prysmian og Prysmian CS udgør tilsammen Prysmian-koncernen, et globalt selskab, der driver virksomhed i sektoren for jord- og undervandskabler.
- 2 Jord- og undervandskabler anvendes henholdsvis under vandet og under jorden til transport og distribution af elektricitet. Der er tre kategorier af elkabler: elkabler til lavspænding, elkabler til mellemspænding samt elkabler til højspænding og ekstrahøj spænding. Elkabler til højspænding og ekstrahøj spænding sælges i de fleste tilfælde inden for rammerne af projekter. Disse projekter består i en kombination af højspændingskabler samt udstyr, installationer og nødvendige supplerende tjenesteydelser. Elkabler til højspænding og ekstrahøj spænding sælges i hele verden til store nationale netoperatører og andre elektricitetsvirksomheder – navnlig i forbindelse med offentlige kontrakter.

B. Den administrative procedure

- 3 Ved skrivelse af 17. oktober 2008 afgav det svenske selskab ABB AB en række erklæringer og dokumenter til Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber om former for restriktiv handelspraksis i sektoren for produktion og levering af jord- og undervandskabler. Disse erklæringer og dokumenter blev afgivet inden for rammerne af en anmodning om bødefritagelse som omhandlet i Kommissionens meddelelse om bødefritagelse eller bødenedsættelse i kartelsager (EUT 2006, C 298, s. 17, herefter »samarbejdsmeddelelsen«).
- 4 Fra den 28. januar 2009 til den 3. februar 2009 gennemførte Kommissionen på baggrund af erklæringerne fra ABB kontrolundersøgelser i Prysmians og Prysmian Cavi e Sistemi Energias lokaler samt i lokalerne for de øvrige berørte europæiske selskaber, dvs. Nexans SA og Nexans France SAS.
- 5 Den 2. februar 2009 indgav de japanske selskaber Sumitomo Electric Industries Ltd, Hitachi Cable Ltd og J-Power Systems Corp. en fælles ansøgning om bødefritagelse i henhold til samarbejdsmeddelelsens punkt 14 eller subsidiært om bødenedsættelse i henhold til denne meddelelses punkt 27. Selskaberne fremsendte derefter andre mundtlige erklæringer og dokumenter til Kommissionen.
- 6 I løbet af undersøgelsen fremsendte Kommissionen i henhold til artikel 18 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i artikel [101 TEUF og 102 TEUF] (EFT 2003, L 1, s. 1) og samarbejdsmeddelelsens punkt 12 flere begæringer om oplysninger til virksomheder i sektoren for produktion og levering af jord- og undervandskabler.

- 7 Den 30. juni 2011 indledte Kommissionen en procedure og vedtog en klagepunktsmeddelelse rettet til følgende juridiske personer: Nexans France, Nexans, Pirelli & C. SpA, Prysmian Cavi e Sistemi Energia, Prysmian, Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable, J-Power Systems, Furukawa Electric Co. Ltd, Fujikura Ltd, Viscas Corp., SWCC Showa Holdings Co. Ltd, Mitsubishi Cable Industries Ltd, Exsym Corp., ABB, ABB Ltd, Brugg Kabel AG, Kabelwerke Brugg AG Holding, nkt cables GmbH, NKT Holding A/S, Silec Cable SAS, Grupo General Cable Sistemas, SA, Safran SA, General Cable Corp., LS Cable & System Ltd, Taihan Electric Wire Co. Ltd og sagsøgeren.
- 8 Fra den 11. til den 18. juni 2012 deltog alle adressaterne for klagepunktsmeddelelsen med undtagelse af Furukawa Electric i en administrativ høring ved Kommissionen.
- 9 Ved dom af 14. november 2012, Nexans France og Nexans mod Kommissionen (T-135/09, EU:T:2012:596), og af 14. november 2012, Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi Energia mod Kommissionen (T-140/09, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:597), annullerede Retten delvist de kontrolundersøgellesafgørelser, der var rettet dels til Nexans og Nexans France, dels til Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi Energia, for så vidt som disse vedrørte andre elkabler end jord- og undervandselkabler til højspænding og materiel i tilknytning til disse andre kabler, og frifandt i øvrigt Kommissionen. Nexans og Nexans France iværksatte den 24. januar 2013 appel til prøvelse af den første af disse domme. Ved dom af 25. juni 2014, Nexans og Nexans France mod Kommissionen (C-37/13 P, EU:C:2014:2030), forkastede Domstolen appellen.
- 10 Den 2. april 2014 vedtog Kommissionen afgørelse C(2014) 2139 final om en procedure efter artikel 101 [TEUF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag AT.39610 – Elkabler) (herefter »den anfægtede afgørelse«).

C. Den anfægtede afgørelse

1. Den omhandlede overtrædelse

- 11 Det bestemmes i den anfægtede afgørelses artikel 1, at flere virksomheder i forskellige perioder havde deltaget i en samlet og vedvarende overtrædelse af artikel 101 TEUF i »sektoren for jord- og/eller undervandselkabler til (ekstra)høj spænding«. Kommissionen konstaterede i det væsentlige, at førende europæiske, japanske og sydkoreanske producenter af jord- og undervandselkabler fra februar 1999 indtil udgangen af januar 2009 havde deltaget i et netværk af multilaterale og bilaterale møder og etableret kontakter, der tog sigte på at begrænse konkurrencen om jord- og undervandselkabelprojekter til (ekstra)høj spænding i bestemte geografiske områder gennem aftaler om markeds- og kundefordeling og dermed fordreje den normale konkurrence (10.-13. og 66. betragtning til den nævnte afgørelse).
- 12 Kommissionen fastslog i den anfægtede afgørelse, at kartellet havde to hovedkonstellationer, der udgjorde et sammensat hele. Kartellet bestod efter Kommissionens opfattelse nærmere bestemt af to dele, nemlig:
 - »A/R-kartelkonfigurationen«, som omfattede de europæiske producenter, i almindelighed omtalt som »R-medlemmer«, de japanske virksomheder, betegnet som »A-medlemmer«, og endelig de sydkoreanske virksomheder, betegnet som »K-medlemmer«. Ovennævnte konfiguration gjorde det muligt at nå målet om at fordele områder og kunder mellem de europæiske, japanske og sydkoreanske producenter. Denne fordeling skete på grundlag af en aftale om »det nationale område«, i henhold til hvilken de japanske og de sydkoreanske producenter afholdt sig fra at konkurrere om projekter på de europæiske producenters »nationale område«, mens sidstnævnte forpligtede sig til at holde sig uden for Japans og Sydkoreas markeder. Hertil kom fordelingen af

projekter i »eksportområderne«, dvs. resten af verden med undtagelse af bl.a. De Forenede Stater, der i en vis periode overholdt en kvote på »60/40«, hvilket betød, at 60% af projekterne var forbeholdt de europæiske producenter og de resterende 40% de asiatiske producenter.

- Den »europæiske kartelkonfiguration«, hvor de europæiske producenter fordelte områder og kunder for projekter, der skulle gennemføres inden for det »europæiske nationale område«, eller blev fordelt til europæiske producenter (jf. den anfægtede afgørelses punkt 3.3, navnlig 73. og 74. betragtning til denne afgørelse).
- 13 Kommissionen fastslog, at karteldeltagerne havde indført forpligtelser om videregivelse af oplysninger, således at der kunne føres tilsyn med »fordelingsaftalerne« (94.-106. og 111.-115. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 14 Idet der blev taget hensyn til den rolle, som blev spillet af de enkelte karteldeltagere ved gennemførelsen af kartellet, inddelte Kommissionen dem i tre kategorier. Indledningsvis definerede Kommissionen den hårde kerne i kartellet, som omfattede for det første de europæiske virksomheder Nexans France, virksomheder, som var datterselskabet til Pirelli & C., tidligere Pirelli SpA, som derefter havde deltaget i kartellet, Prysmian Cavi e Sistemi Energia oprettede enhed og for det andet de japanske virksomheder: Furukawa Electric Co., Fujikura og deres joint venture Viscas samt Sumitomo Electric Industries, Hitachi Cable og deres joint venture J-Power Systems (545.-561. betragtning til den anfægtede afgørelse). Derefter fremhævede Kommissionen en gruppe af virksomheder, som ikke indgik i den hårde kerne, men som imidlertid ikke kunne betragtes som marginale deltagere i kartellet, og indplacerede i denne gruppe ABB, Exsym, Brugg Kabel og den af Sagem SA oprettede enhed Safran og Silec Cable (562.-575. betragtning til denne afgørelse). Kommissionen fandt endelig, at Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & System, Taihan Electric Wire og nkt cables var marginale deltagere i kartellet (576.-594. betragtning til den nævnte afgørelse).

2. Sagsøgerens ansvar

- 15 Sagsøgerens ansvar blev fastslået som følge af udøvelsen af en afgørende indflydelse i sin egenskab af moderselskab for Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi Energia fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009.
- 16 Kommissionen antog nærmere bestemt for det første på grundlag af de af Unionens retsinstanser fastlagte principper, at der bestod en formodning for, at Prysmian havde udøvet en afgørende indflydelse på Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi Energias adfærd på markedet i hvert fald mellem den 29. juli 2005 og den 28. januar 2009, og at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse på Prysmians og Prysmian Cavi e Sistemi Energias adfærd på markedet i hvert fald mellem den 29. juli 2005 og den 3. maj 2007 (782. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 17 Kommissionen konkluderede for det andet på grundlag af en analyse af de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem sagsøgeren og selskabets datterselskaber, at sagsøgeren rent faktisk havde udøvet en afgørende indflydelse på Prysmians og Prysmian Cavi e Sistemi Energias adfærd på markedet i hvert fald mellem den 29. juli 2005 og den 28. januar 2009 (783. betragtning til den anfægtede afgørelse).

3. Den pålagte bøde

- 18 I den anfægtede afgørelses artikel 2, litra f), pålægges sagsøgeren en bøde på 37 303 000 EUR »in solidum med« PrysmianCS og Prysmian for selskabets deltagelse i kartellet i løbet af perioden fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009.

- 19 Med henblik på beregningen af bøderne anvendte Kommissionen artikel 23, stk. 2, litra a), i forordning nr. 1/2003 og den fremgangsmåde, der er angivet i retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til den nævnte artikel (EUT 2006, C 210, s. 2, herefter »retningslinjerne for beregning af bøder af 2006«).
- 20 Hvad for det første angår grundbeløbet for bøderne fastsatte Kommissionen, efter at have fastsat den relevante værdi af afsætningen i henhold til punkt 18 i retningslinjerne for beregning af bøder af 2006 (963.-994. betragtning til den anfægtede afgørelse), den del af denne værdi af afsætningen, der afspejler overtrædelsens grovhed, i overensstemmelse med de nævnte retningslinjers punkt 22 og 23. I denne forbindelse vurderede Kommissionen, at overtrædelsen på grund af dens art var blandt en af de mest alvorlige konkurrencebegrænsninger, hvilket begrundede en grovhedssats på 15%. Den foretog også en forhøjelse på 2% for overtrædelsens grovhed for alle adressaterne som følge af den samlede markedsandel og kartellets næsten globale geografiske omfang, der navnlig omfattede hele Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). Kommissionen anførte bl.a. i øvrigt, at de europæiske virksomheders adfærd var mere skadelig for konkurrencen end de andre virksomheders adfærd, idet de europæiske virksomheder ud over deres deltagelse i »A/R-kartelkonfigurationen« inden for rammerne af »den europæiske kartelkonfiguration« havde fordelt elkabelprojekterne mellem sig. Af denne grund fastsatte Kommissionen den del af afsætningens værdi, der skulle tages i betragtning for overtrædelsens grovhed, til 19% for de europæiske virksomheder og til 17% for de andre virksomheder (997.-1010. betragtning til den nævnte afgørelse).
- 21 For så vidt angår multiplikationsfaktoren med hensyn til overtrædelsens varighed lagde Kommissionen en koefficient på 3,5 til grund med hensyn til perioden mellem den 29. juli 2005 og den 28. januar 2009. Den inkluderede endvidere i bødens grundbeløb et ekstrabeløb svarende til 19% af værdien af afsætningen. (1011.-1016. betragtning til den anfægtede afgørelse).
- 22 Hvad for det andet angår tilpasningerne af bødernes grundbeløb konstaterede Kommissionen ikke nogen skærpene omstændigheder, som kunne påvirke størrelsen af grundbeløbet for den bøde, der blev fastsat for hver enkelt karteldeltager, bortset fra ABB. Hvad derimod angår de formildende omstændigheder besluttede Kommissionen i bødernes størrelse at afspejle graden af de forskellige virksomheders deltagelse i gennemførelsen af kartellet. Den nedsatte således størrelsen af grundbeløbet for den bøde, der skulle pålægges de marginale deltagere i kartellet, med 10%, og størrelsen af grundbeløbet for den bøde, der skulle pålægges de virksomheder, hvis involvering havde været middel, med 5%. Desuden tildelte Kommissionen Mitsubishi Cable Industries og SWCC Showa Holdings for perioden forud for oprettelsen af Exsym og LS Cable & System samt Taihan Electric Wire en yderligere nedsættelse på 1% for ikke at have haft kendskab til visse aspekter af den samlede og vedvarende overtrædelse og for ikke at have været ansvarlige for disse. Derimod blev der ikke indrømmet nogen nedsættelse af bødens grundbeløb til de virksomheder, som tilhørte den hårde kerne af kartellet, herunder sagsøgeren (1017.-1020 og 1033. betragtning til den anfægtede afgørelse). Kommissionen indrømmede endvidere i henhold til retningslinjerne for beregning af bøder af 2006 en yderligere nedsættelse på 3% af den bøde, der blev pålagt Mitsubishi Cable Industries, fordi den havde samarbejdet effektivt uden for samarbejdsmeddelelsens anvendelsesområde (1041. betragtning til den nævnte afgørelse).

II. Retsforhandlinger og parternes påstande

- 23 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 17. juni 2014 har sagsøgeren anlagt nærværende søgsmål.
- 24 Ved processkrift indleveret til Rettens Justitskontor den 2. og den 11. oktober 2014 har dels Prysmian og PrysmianCS, dels European Private Equity and Venture Capital Association (Venturekapitalbrancheforeningen) fremsat begæring om tilladelse til at intervenere til støtte for Kommissionens påstande.

- 25 Ved kendelser af 25. juni 2015 har formanden for Rettens Ottende Afdeling (tidligere sammensætning) for det første tilladt intervenienterne Prysmians og PrysmianCS' intervention og har besluttet, at selskaberne skal have fremsendt en ikke-fortrolig udgave af sagsøgerens og Kommissionens indlæg. For det andet har den givet afslag på begæringen om intervention fra European Private Equity and Venture Capital Association..
- 26 Intervenienterne har indgivet deres interventionsindlæg den 29. oktober 2015. Ved skrivelser af 14. januar og 5. februar 2016 har henholdsvis Kommissionen og sagsøgeren indleveret deres bemærkninger til intervenienternes indlæg.
- 27 Ved kendelse af 14. september 2016 har formanden for Rettens Ottende Afdeling (tidligere sammensætning) taget sagsøgerens og Kommissionens anmodninger om fortrolig behandling delvis til følge, for så vidt som intervenienterne har fremsat indsigelse herimod.
- 28 Som følge af en ændring af sammensætningen af Rettens afdelinger i henhold til artikel 27, stk. 5, i Rettens procesreglement er den refererende dommer blevet tilknyttet Ottende Afdeling (ny sammensætning), hvortil denne sag følgerig er blevet henvist.
- 29 Efter forslag fra den refererende dommer har Retten (Ottende Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling. Parterne har afgivet indlæg og besvaret Rettens mundtlige spørgsmål i retsmødet den 28. marts 2017.
- 30 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:
- Den anfægtede afgørelses artikel 1- 4 annulleres helt eller delvist, for så vidt som de vedrører sagsøgeren.
 - Den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt ved afgørelsens artikel 2, nedsættes.
 - Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 31 Kommissionen har, støttet af intervenienterne, nedlagt følgende påstande:
- Frifindelse.
 - Sagsøgeren tilpligtes at betale sagsomkostningerne.

III. Retlige bemærkninger

- 32 Sagsøgeren har i forbindelse med søgsmålet nedlagt såvel påstande om delvis annullation af den anfægtede afgørelse som påstande om nedsættelse af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt.

A. Annullationspåstandene

- 33 Til støtte for sine annullationspåstande har sagsøgeren fremsat fem anbringender. Det første anbringende vedrører tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt en retlig fejl og et åbenbart urigtigt skøn for så vidt angår Kommissionens konklusion om, at sagsøgeren er ansvarlig for de overtrædelser, der er begået af intervenienterne. Det andet anbringende vedrører en tilsidesættelse af den nævnte forordnings artikel 2, utilstrækkelige beviser og tilsidesættelse af begrundelsespligten i artikel 296 TEUF. Det tredje anbringende vedrører tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af denne forordnings artikel 23, stk. 2, samt tilsidesættelse af princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning. Det fjerde anbringende

vedrører tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af denne forordnings artikel 23, stk. 2, samt et åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om individuelle straffe. Det femte appelanbringende vedrører tilsidesættelse af retten til forsvar.

1. Det første anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt en retlig fejl og et åbenbart urigtigt skøn

- 34 Sagsøgeren har foreholdt Kommissionen, at den holdt sagsøgeren solidarisk ansvarlig for betalingen af den bøde, der blev pålagt for de overtrædelser, som blev begået af intervenienterne mellem den 29. juli 2005 og den 28. januar 2009. Sagsøgeren har i det væsentlige anfægtet Kommissionens konklusioner, som er anført i præmis 15-17 ovenfor, hvorefter der for det første bestod en formodning for, at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse på intervenienterne fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007, og for det andet en sådan indflydelse under alle omstændigheder kunne udledes af analysen af de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser, som bestod mellem sagsøgeren og intervenienterne for hele den periode, i hvilken sagsøgeren ejede andele i Prysmian-koncernen.
- 35 Sagsøgeren har formuleret det første anbringende i tre led. Sagsøgeren har i det første led anført, at Kommissionen begik en retlig fejl og anlagde et åbenbart urigtigt skøn, da den formodede, at sagsøgeren faktisk havde udøvet en afgørende indflydelse på intervenienterne for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007. Sagsøgeren har i det andet led gjort gældende, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn, idet det blev vurderet, at sagsøgeren under alle omstændigheder havde udøvet en afgørende indflydelse på intervenienterne i hele den periode, i hvilken sagsøgeren ejede andele i sidstnævnte. I det tredje led har sagsøgeren anført, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn, idet den i det væsentlige konkluderede, at sagsøgeren ikke var en ren finansiel investor.

a) Det første led vedrørende anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007

- 36 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at Kommissionen begik en fejl ved at formode, at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse, henset til, at selskabets selskabsandel i Prysmian gennem GSCP V-fondene og andre mellemliggende selskaber var meget lavere end 100% i størstedelen af investeringsperioden. Sagsøgeren har i denne henseende anført, at bortset fra 41 dage lå selskabets andel i Prysmians selskabskapital kun på mellem 91,1% og 84,4% indtil den 3. maj 2007, hvor Prysmians aktier blev noteret på børsen i Milano ved en børsintroduktion (herefter »datoen for børsintroduktionen«). Ifølge sagsøgeren har Kommissionen aldrig anvendt formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse i en sag, der drejer sig om en faktisk deltagelse i selskabskapitalen på mindre end 93%.
- 37 Dernæst har sagsøgeren anført, at Kommissionen begik en fejl ved at anvende formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse med henvisning til de stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, og ikke til sidstnævntes kapital. En sådan fremgangsmåde er ifølge sagsøgeren nyskabende i Kommissionens beslutningspraksis og understøttes ikke af fast praksis ved Unionens retsinstanser. Derudover har sagsøgeren i det væsentlige gjort gældende, at besiddelsen af 100% af de stemmerettigheder, der er knyttet til et selskabs aktier, ikke er identisk med besiddelsen af 100% af det nævnte selskabs kapital.
- 38 Sagsøgeren har i øvrigt foreholdt Kommissionen, at den ikke tog tilstrækkeligt hensyn til hverken den afhændelse af aktier i Prysmian, som sagsøgeren havde foretaget til fordel for Apollo Investment Corp. (herefter »Apollo«), eller den afhændelse af aktier i Prysmian, som sagsøgeren havde foretaget til fordel for dette selskabs ledelse. Disse afhændelser fremhæver ifølge sagsøgeren nærmere bestemt, at sagsøgeren ikke kunne udøve 100% af de stemmerettigheder, der er tilknyttet Prysmians aktier, således som det er Kommissionens opfattelse i den anfægtede afgørelse.

39 Sagsøgeren har endelig anført, at selv hvis det antages, at Kommissionen havde kunnet anvende formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse med hensyn til perioden forud for datoen for børsintroduktionen, har sagsøgeren fremlagt tilstrækkelige beviser med henblik på at afkræfte den.

40 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.

41 Sagsøgeren har med det første anbringendes første led i det væsentlige fremført to klagepunkter, som dels vedrører det forhold, at Kommissionen med urette anvendte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for at holde sagsøgeren solidarisk ansvarlig for betaling af den bøde, der blev pålagt selskabets datterselskaber for perioden fra den 29. juli 2005 til datoen for børsintroduktionen, dels det forhold, at Kommissionen med urette konkluderede, at sagsøgeren ikke var i stand til at afkræfte denne formodning.

1) Det første klagepunkt vedrørende anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007

42 Det følger af fast retspraksis, at et datterselskabs adfærd kan tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet, navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to juridiske enheder (jf. dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:536, præmis 58 og den deri nævnte retspraksis).

43 Det forholder sig sådan, fordi moderselskabet og datterselskabet i en sådan situation er en del af samme økonomiske enhed og derfor udgør én virksomhed i overensstemmelse artikel 101 TEUF. Den omstændighed, at et moderselskab og dets datterselskab således udgør én virksomhed i nævnte artikels forstand, giver Kommissionen mulighed for at rette en beslutning, hvorved der pålægges en bøde, til moderselskabet, uden at der kræves en konstatering af, at sidstnævnte var direkte impliceret i overtrædelsen (jf. i denne retning dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:536, præmis 59 og den deri nævnte retspraksis).

44 Det fremgår også af fast retspraksis, at i det konkrete tilfælde, hvor moderselskabet ejer 100% af det datterselskab, som har overtrådt EU-konkurrencereglerne, kan det pågældende moderselskab dels udøve afgørende indflydelse på dette datterselskabs adfærd, dels foreligger der en afkræftelig formodning for, at det pågældende moderselskab faktisk udøver afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. i denne retning dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:536, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).

45 Det er under disse omstændigheder tilstrækkeligt, at Kommissionen beviser, at hele kapitalen i et datterselskab ejes af moderselskabet for at formode, at moderselskabet udøver en afgørende indflydelse på dette datterselskabs handelspolitik. Kommissionen vil derefter være i stand til at anse moderselskabet for solidarisk ansvarligt for betaling af den bøde, som er pålagt datterselskabet, medmindre dette moderselskab, som det påhviler at afkræfte den pågældende formodning, fører tilstrækkelige beviser med henblik på at godtgøre, at dets datterselskab optræder selvstændigt på markedet (jf. dom af 10.9.2009, Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:536, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

46 Endelig skal det bemærkes, at i det tilfælde, hvor et holdingselskab ejer 100% af kapitalen i et mellemliggende selskab, som ejer hele kapitalen i et datterselskab i dets concern, hvilket datterselskab har begået en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, foreligger der ligeledes en simpel formodning om, at dette holdingselskab udøver en afgørende indflydelse på det mellemliggende selskabs adfærd og

indirekte, via sidstnævnte, ligeledes på nævnte datterselskabs adfærd (jf. i denne retning dom af 8.5.2013, *Eni mod Kommissionen*, C-508/11 P, EU:C:2013:289, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).

- 47 I nærværende sag er det ubestridt, at Kommissionen anvendte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse på trods af det forhold, at sagsøgeren ikke ejede 100% af kapitalen i Prysmian i hele perioden mellem den 29. juli 2005 og datoen for børsintroduktionen. Det er nemlig ubestridt, således som det fremgår af 739.-747. betragtning til den anfægtede afgørelse, at mens sagsøgerens andel i den nævnte kapital oprindeligt var på 100% af aktierne, faldt denne deltagelse kort tid derefter og gradvist dels efter afhændelsen af aktier den 7. september 2005, dels efter afhændelsen af aktier den 21. juli 2006 til fordel for Prysmians ledelse. Det er derfor med rette, at sagsøgeren i sine skriftlige indlæg har fremhævet, at bortset fra 41 dage lå selskabets andel i denne kapital før datoen for børsintroduktionen kun på mellem 91,1% og 84,4% af aktierne.
- 48 Som det fremgår af 748.-754. betragtning til den anfægtede afgørelse, støttede Kommissionen imidlertid ikke anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse på sagsøgerens andel i Prysmians kapital, men på den omstændighed, at sagsøgeren til trods for afhændelsen af visse aktier kontrollerede 100% af de stemmerettigheder, der er knyttet til det pågældende selskabs aktier, hvilket efter Kommissionens opfattelse stillede sagsøgeren i en situation, der svarer til situationen for én ejer, som ejer hele kapitalen i Prysmian-koncernen.
- 49 Hvad for det første i denne henseende angår spørgsmålet om, hvorvidt formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse kunne anvendes under disse omstændigheder, bemærkes, at Kommissionen i henhold til fast retspraksis således er berettiget til at anvende den nævnte formodning, når moderselskabet befinder sig i en situation, der svarer til de tilfælde, hvor hele kapitalen besiddes, for så vidt angår beføjelsen til at udøve en afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd (jf. i denne retning dom af 7.6.2011, *Total og Elf Aquitaine mod Kommissionen*, T-206/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2011:250, præmis 56, af 12.12.2014, *Repsol Lubricantes y Especialidades m.fl. mod Kommissionen*, T-562/08, ikke trykt i Sml., EU:T:2014:1078, præmis 42, og af 15.7.2015, *Socitrel og Companhia Previdente mod Kommissionen*, T-413/10 og T-414/10, EU:T:2015:500, præmis 204).
- 50 Det må derfor, således som Kommissionen i det væsentlige har angivet i 754. betragtning til den anfægtede afgørelse, fastslås, at når et moderselskab besidder de samlede stemmerettigheder, der er knyttet til dets datterselskabs aktier, navnlig kombineret med ejerskab af aktiemajoriteten i datterselskabets kapital som i denne sag, befinder dette moderselskab sig i en situation, der svarer til de tilfælde, hvor hele datterselskabets kapital besiddes, således at moderselskabet er i stand til at fastlægge datterselskabets økonomiske og handelsmæssige strategi, selv om moderselskabet ikke ejer hele eller næsten hele selskabskapitalen i sidstnævnte.
- 51 Det skal i øvrigt bemærkes, at formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse i det væsentlige er baseret på den forudsætning, at moderselskabets besiddelse af hele eller næsten hele selskabskapitalen i dets datterselskab gør det muligt for Kommissionen uden yderligere beviser til støtte herfor at konkludere, at det nævnte moderselskab har beføjelse til at udøve en afgørende indflydelse på datterselskabet, uden at andre aktionærers interesser kan spille nogen rolle i forbindelse med hverken datterselskabets strategiske beslutninger eller den daglige drift af dette datterselskab, som ikke selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, men handler i overensstemmelse med dette moderselskabs ønsker (jf. i denne retning generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse, *Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen*, C-97/08 P, EU:C:2009:262, punkt 73).
- 52 Disse betragtninger finder således fuldt ud anvendelse, når et moderselskab har mulighed for at udøve de samlede stemmerettigheder, der er knyttet til dets datterselskabs aktier, eftersom moderselskabet er i stand til at udøve fuld kontrol over det nævnte datterselskabs adfærd, uden at tredjemand, navnlig andre aktionærer, kan modsætte sig dette. Det kan ganske vist ikke udelukkes, at i visse tilfælde kan de mindretalsaktionærer, som ikke råder over stemmerettigheder, der er knyttet til dette datterselskabs

aktier, over for datterselskabet udøve bestemte rettigheder, der eventuelt ligeledes giver dem mulighed for at have en indflydelse på det samme datterselskabs adfærd. Under disse omstændigheder kan dette moderselskab dog herefter afkræfte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse ved at føre tilstrækkelige beviser for, at det ikke fastlægger det pågældende datterselskabs handelspolitik på markedet.

- 53 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgerens stilling svarer til et sådant tilfælde, bemærkes det, at Kommissionen i 751.-754. betragtning til den anfægtede afgørelse redegjorde for, hvorfor forholdet mellem sagsøgeren og Prysmian mellem den 29. juli 2005 og datoen for børsintroduktionen efter Kommissionens opfattelse svarede til forholdet for et moderselskab, som ejer 100% af kapitalen i dets datterselskab. Kommissionen forklarede i det væsentlige, at de to afhændelser af aktier i Prysmian, som sagsøgeren foretog, dels til fordel for Apollo, dels til fordel for ledelsen i Prysmian, var undergivet betingelser, der sikrede, at de nye aktionærer blot ville være passive investorer, der ikke ville udøve stemmerettigheder forbundet med deres ejerskab af kapitalen.
- 54 Sagsøgeren har for sit vedkommende gjort gældende, at de af Apollo og Prysmians ledelse foretagne investeringer ikke var rent passive, og at de heller ikke indebar, at der blev givet afkald på at udøve de stemmerettigheder, der er knyttet til dette sidstnævnte selskabs aktier, til sagsøgerens fordel. Sagsøgeren har ydermere foreholdt Kommissionen, at den i analysen »undlod« at tage hensyn til de to afhændelser af aktier, som sagsøgeren foretog, dels til fordel for Apollo, dels til fordel for Prysmians ledelse.
- 55 Hvad for det første angår sagsøgerens afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for Apollo skal det bemærkes, at den ifølge 751. betragtning til den anfægtede afgørelse blev gennemført ved hjælp af oprettelsen af et kommanditselskab benævnt GS Prysmian Co-Invest LP, hvori Apollo kun var kommanditist. Sagsøgeren har i øvrigt ikke bestridt Kommissionens konstatering. Navnlig bestemmes følgende i klausul 5.7 til salgs- og købskontrakten indgået mellem GSCP V-fondene og Apollo den 7. september 2005, som citeret i fodnote 1115 til den nævnte afgørelse:
- »[fortroligt]ⁱ« (fremhævet i den anfægtede afgørelse).
- 56 Det fremgår af præmis 55 ovenfor, at Apollo i medfør af salgs- og købskontrakten anerkendte [fortroligt].
- 57 Kommissionen var således berettiget til at antage, at sagsøgerens afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for Apollo var undergivet betingelser, der sikrede, at den nye aktionær blot ville være en passiv investor.
- 58 Sagsøgerens argumentation om, at Kommissionen ikke udelukkende kan støtte sig på den formelle ordlyd af den salgs- og købskontrakt, der blev indgået mellem GSCP V-fondene og Apollo den 7. september 2005, og som ikke tager hensyn til den reelle situation, som blev skabt efter sagsøgerens afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for Apollo, kan ikke ændre denne konklusion. Som anført af Kommissionen har sagsøgeren nemlig ikke fremlagt noget bevis, der kan godtgøre, at denne kontrakt – især dens klausul 5.7 – afspejlede den faktiske situation, der blev oprettet mellem de nævnte fonde og Apollo.
- 59 Hvad dernæst angår sagsøgerens argumentation om, at ordlyden af den salgs- og købskontrakt, der blev indgået mellem GSCP V-fondene og Apollo den 7. september 2005, kun tog hensyn til den risiko, som Apollo var rede til at acceptere inden for rammerne af dens investering, er det tilstrækkeligt til at forkaste dette argument at bemærke, at de grunde, der førte til vedtagelsen af klausul 5.7 til salgs- og købskontrakten i den nævnte kontrakt, ikke har betydning med henblik på at efterprøve, om sagsøgeren, efter at den afhændede aktier i Prysmian til fordel for Apollo, fortsat havde mulighed for at udøve alle de stemmerettigheder, der er knyttet til de nævnte aktier.

- 60 Endelig kan sagsøgerens argumentation om, at forøgelsen af antallet af aktionærer i Prysmian i sig selv indebærer andre interesser, der skal tages hensyn til i virksomheden, ikke tiltrædes. Med hensyn til de af Apollo foretagne investeringer har sagsøgeren nemlig ikke givet nogen indikation med hensyn til karakteren af disse interesser eller den måde, som de kunne give sig udslag i under omstændigheder, hvor Apollo ikke kunne udøve en hvilken som helst stemmerettighed.
- 61 Hvad for det andet angår sagsøgerens afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for det pågældende selskabs ledelse fremgår det af 752. betragtning til den anfægtede afgørelse, at en sådan afhændelse var ledsaget af en række betingelser, som skulle accepteres af denne bestyrelse, og som blev fastsat inden for rammerne af en kontrakt om medinvestering og en forvaltningskontrakt med en tredjepartsbank. Ved disse kontrakter accepterede direktørerne, at deres respektive andele blev erhvervet af denne bank som forvalter. Det fremgår desuden i det væsentlige af de nævnte kontrakter, at direktørerne kun kunne udøve de rettigheder, som de var blevet tillagt i medfør af afhændelsen, gennem forvalteren, som for sin del kun kunne deltage i Prysmians generalforsamlinger efter at have modtaget instrukser for afstemningen fra GSCP V-fondene.
- 62 Sagsøgeren har for så vidt angår selskabets afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for dette selskabs ledelse anført, at de involverede personer enten var medlemmer af Prysmians bestyrelse eller af PrysmianCS' bestyrelse. Disse ledere kunne derfor udøve en indflydelse på Prysmian og som ansvarlige for fastsættelsen af denne concerns handelspolitik ikke betragtes som blot passive investorer. Sagsøgeren har endvidere anført, at formålet med afhændelsen var en incitamentsordning for denne ledelse, som skulle understøtte virksomhedens vækst.
- 63 Det må dog konstateres, at disse udsagn ikke udgør argumenter, som kan rejse tvivl om Kommissionens konstateringer i 752. betragtning til den anfægtede afgørelse. Det bemærkes nemlig for det første, at i det omfang medlemmerne af Prysmians ledelse i modsætning til, hvad sagsøgeren har anført, ikke havde ret til at udøve stemmerettigheder, der er knyttet til det pågældende selskabs aktier, var der ikke tale om aktionærer, hvis interesser moderselskabet skulle tage hensyn til. Under disse omstændigheder har sagsøgeren ikke godtgjort, at stillingen for en leder i dette tilfælde er en anden end stillingen for en leder i et datterselskab, som fuldt ud ejes af moderselskabet. Det skal for det andet bemærkes, at fremme af motivationen hos de nævnte medlemmer af ledelsen i Prysmian ikke afhæng af deres mulighed for at udøve de nævnte stemmerettigheder og savnede derfor enhver forbindelse med de udtrykkelige kontraktvilkår i kontrakten om medinvestering og forvaltningskontrakten, som forbyder denne ledelses udøvelse af enhver formel aktionærrettighed.
- 64 Det følger heraf, at Kommissionen med rette kunne betragte sagsøgerens afhændelser af aktier i Prysmian til fordel for Apollo og Prysmians ledelse som rent passive, og at afhændelserne derfor således indebar et afkald på at udøve de stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, til fordel for sagsøgeren, der således fortsat besidder 100% af disse stemmerettigheder.
- 65 For det tredje er det tilstrækkeligt at bemærke, at for så vidt som sagsøgeren har foreholdt Kommissionen en begrundelsesmangel, idet denne i sin analyse »undlod« at tage hensyn til sagsøgerens afhændelse af aktier i Prysmian til fordel for Apollo og dette selskabs ledelse, udgør forklaringerne i 751.-754. betragtning til den anfægtede afgørelse klart en detaljeret og tilstrækkelig begrundelse som omhandlet i fast retspraksis med henblik på at gøre det muligt for sagsøgeren at forstå betydningen af Kommissionens vurdering og for Retten at udøve sin prøvelsesret vedrørende denne vurdering (jf. i denne retning dom af 29.9.2011, Elf Aquitaine mod Kommissionen, C-521/09 P, EU:C:2011:620, præmis 147 og den deri nævnte retspraksis).
- 66 Henset til det ovenstående var sagsøgerens mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på intervenienterne på grund af muligheden for at udøve alle de af deres stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, i henhold til sagens faktiske omstændigheder sammenlignelig med den, som sagsøgeren ville have haft som den eneste ejer af hele selskabskapitalen.

67 Under disse omstændigheder må det efter en detaljeret prøvelse og, henset til den omstændighed, at sagsøgeren ikke har bestridt Kommissionens konstatering om, at Prysmian udøvede en afgørende indflydelse på PrysmianCS, fastslås, at Kommissionen uden derved at foretage et åbenbart urigtigt skøn kunne vurdere, at formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse på intervenienternes adfærd på markedet kunne anvendes på sagsøgeren for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007.

68 Det første klagepunkt i det første led må derfor forkastes.

2) Det andet klagepunkt vedrørende afkræftelse af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse

69 Sagsøgeren har anført, at selv om det måtte antages, at Kommissionen anvendte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse på en hensigtsmæssig og tilstrækkelig måde, afkræftede sagsøgeren under alle omstændigheder denne formodning under den administrative procedure. Sagsøgeren har nærmere bestemt anført, at der foreligger adskillige beviser på, at intervenienterne handlede uafhængigt på markedet uden instrukser fra sagsøgeren.

70 Sagsøgeren har for det første gjort gældende, at det ikke i den anfægtede afgørelse er blevet påvist, at medlemmerne af ledelsen for grenen for direkte investeringer i sagsøgerens »Merchant Banking«-afdeling (herefter »PIA«), som førte kontrol med GSCP V-fondene, udøvede en indflydelse på intervenienternes handelspolitik. Sagsøgeren har hævdet, at referaterne fra Prysmians bestyrelsesmøder beviser, at det var dette selskabs ledelse, der førte en sådan politik.

71 Det bemærkes i denne forbindelse, som Kommissionen ligeledes har anført, at sagsøgeren ikke i forbindelse med dette klagepunkt præcist har henvist til nogen e-mail eller noget specifikt referat til støtte for dette udsagn. Som det fremgår af den i præmis 45 ovenfor nævnte retspraksis for så vidt angår tilbagevisning af anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse, påhviler det sagsøgeren at bevise, at intervenienterne i virkeligheden og i modsætning til, hvad Kommissionen antog, selvstændigt fastlagde deres forretningsstrategi. Sagsøgernes første argument må derfor forkastes.

72 For det andet har sagsøgeren påberåbt sig offentlige erklæringer fra Prysmians bestyrelsesmedlemmer, herunder en afgivet på deres møde den 15. december 2005, hvori det blev anført, at Prysmian »ikke var under en anden virksomheds ledelse og koordinering«. Sagsøgeren har tilføjet, at hvis intervenienterne faktisk havde været under dens kontrol, ville den have været forpligtet til offentligt at erklære dette.

73 Det må imidlertid for det første fastslås, at de offentlige erklæringer, som Prysmians bestyrelsesmedlemmer måttet have afgivet på deres møder, ikke i sig selv kan bevise rigtigheden af deres indhold. Det skal i denne forbindelse fremhæves, at sagsøgeren ikke har fremlagt noget bevis, som underbygger rigtigheden af disse offentlige erklæringer.

74 For det andet kan den omstændighed, at sådanne erklæringer som hævdet af sagsøgeren blev afgivet i overensstemmelse med italiensk ret, ikke godtgøre, at sagsøgeren ikke i virkeligheden var det moderselskab, som havde kontrollen over Prysmian-koncernen. Som anført af Kommissionen skal udøvelse af en afgørende indflydelse bedømmes på grundlag af konkrete beviser, således at spørgsmålet om, hvorvidt et datterselskab kan bestemme sin markedsadfærd selvstændigt, eller om det derimod er underlagt sit moderselskabs afgørende indflydelse, ikke udelukkende kan bedømmes ud fra bestemmelserne i den pågældende nationale ret.

- 75 Sagsøgeren har for det tredje påberåbt sig svaret fra intervenienterne på Kommissionens begæring om oplysninger af 20. oktober 2009, herunder navnlig det forhold, at dette dokument ikke indeholder nogen henvisninger, som vedrører sagsøgeren. Igen bemærkes dog, at den blotte manglende henvisning til sagsøgeren i dette dokument ikke beviser, at selskabet ikke har udøvet nogen som helst indflydelse på intervenienterne, især i perioden forud for datoen for børsintroduktionen.
- 76 For det fjerde har sagsøgeren anført, at selskabet hverken har afgivet instrukser om eller udøvet direkte kontrol med handelsmæssige spørgsmål inden for Prysmian-koncernen. Sagsøgeren har i denne forbindelse givet et kort »resumé« af en række argumenter, der fremstilles mere udførligt og i enkeltheder under det første anbringendes andet led. En sådan henvisning giver imidlertid ikke i den foreliggende sag Retten mulighed for klart at forstå indholdet af de nævnte argumenter. Skønt det ikke kan udelukkes, at de væsentlige faktiske og retlige omstændigheder, som sagsøgeren støtter sig på, fremgår af stævningen, er det nemlig nødvendigt, at sagsøgeren har fremstillet dem konsekvent og forståeligt. Navnlig påhviler det ikke Retten at undersøge, om der blandt alle de omstændigheder, som er blevet påberåbt til støtte for det første anbringendes andet led, er nogle, der ligeledes kunne anvendes til støtte for nærværende klagepunkt (dom af 27.9.2006, Roquette Frères mod Kommissionen, T-322/01, EU:T:2006:267, præmis 209). Denne argumentation bør derfor afvises, uden at dette berører den analyse, som skal foretages i forbindelse med det første anbringendes andet led.
- 77 Det fremgår af det ovenstående, at sagsøgeren i modsætning til, hvad selskabet har gjort gældende, ikke har formået at afkræfte anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse med tilstrækkelige beviser, der kan godtgøre, at intervenienterne optrådte selvstændigt på markedet.
- 78 Det andet klagepunkt i det første led og dette led må derfor forkastes i det hele.

b) Det andet led vedrørende Kommissionens konklusioner med hensyn til perioden fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009

- 79 Sagsøgeren har gjort gældende, at de beviser, som Kommissionen lagde til grund i den anfægtede afgørelse for at holde sagsøgeren solidarisk ansvarlig for betalingen af den bøde, der blev pålagt selskabets datterselskaber for hele overtrædelsesperioden, ikke godtgør, at sagsøgeren var i stand til at udøve en afgørende indflydelse, eller at den rent faktisk udøvede en sådan indflydelse på intervenienterne. Sagsøgeren har nærmere bestemt anført, at Kommissionen ikke i tilstrækkelig grad godtgjorde, at intervenienterne sammen med sagsøgeren udgjorde en økonomisk enhed som omhandlet i retspraksis.
- 80 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.
- 81 Som det fremgår af den i præmis 42 ovenfor nævnte retspraksis, kan et datterselskabs adfærd tilregnes moderselskabet, bl.a. når datterselskabet, selv om det er en selvstændig juridisk person, ikke frit bestemmer sin adfærd på markedet, men i det væsentlige følger instrukser fra moderselskabet, navnlig under hensyn til de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem disse to juridiske enheder.
- 82 Ifølge fast retspraksis skal der med henblik på at afgøre, om et datterselskab selvstændigt bestemmer sin adfærd på markedet, tages hensyn til alle de faktorer, der er relevante for de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem dette datterselskab og moderselskabet, hvilke kan variere efter de enkelte tilfælde, og som derfor ikke kan opregnes udtømmende (jf. dom af 14.9.2016, Ori Martin og SLM mod Kommissionen, C-490/15 og C-505/15 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:678, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis, og af 9.9.2015, Philips mod Kommissionen, T-92/13, ikke trykt i Sml., EU:T:2015:605, præmis 41 og den deri nævnte retspraksis).

- 83 Når et moderselskab og dets datterselskab er del af én virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF, er det ikke nødvendigvis blot tilskyndelsen til overtrædelsen i forholdet mellem moderselskabet og datterselskabet, og endnu mindre førstnævntes inddragelse i den nævnte overtrædelse, som bemyndiger Kommissionen til at rette den afgørelse, hvorved der pålægges bøder, til moderselskabet, men den omstændighed, at de berørte selskaber udgør én enkelt virksomhed i artikel 101 TEUF's forstand (jf. dom af 14.9.2016, Ori Martin og SLM mod Kommissionen, C-490/15 P og C-505/15 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2016:678, præmis 60 og den deri nævnte retspraksis).
- 84 Det skal ligeledes bemærkes, at for at kunne pålægge et moderselskab ansvaret for et datterselskabs adfærd, kan Kommissionen ikke indskrænke sig til at fastslå, at moderselskabet var i stand til at udøve en afgørende indflydelse på sit datterselskabs adfærd, men den skal ligeledes undersøge, om denne indflydelse faktisk er blevet udøvet (jf. dom af 26.9.2013, EI du Pont de Nemours mod Kommissionen, C-172/12 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:601, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis, af 26.9.2013, The Dow Chemical Company mod Kommissionen, C-179/12 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:605, præmis 55 og den deri nævnte retspraksis, og af 9.9.2015, Toshiba mod Kommissionen, T-104/13, EU:T:2015:610, præmis 95 og den deri nævnte retspraksis).
- 85 Henset til den omstændighed, at Retten i medfør af artikel 263 TEUF kun skal prøve lovligheden af den anfægtede afgørelse på grundlag af den begrundelse, der er indeholdt i retsakten, skal spørgsmålet om, hvorvidt moderselskabet har udøvet en effektiv ledelseskompetence i forhold til datterselskabet, alene vurderes på grundlag af de beviser, som Kommissionen har anført i den afgørelse, hvorved moderselskabet pålægges ansvaret for overtrædelsen. Det eneste relevante spørgsmål er derfor, om disse elementer udgør bevis for overtrædelsen (jf. dom af 9.9.2015, Toshiba mod Kommissionen, T-104/13, EU:T:2015:610, præmis 98 og den deri nævnte retspraksis).
- 86 Kommissionen vedtog i den anfægtede afgørelse sin konklusion om, at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse på intervenienterne, ved efter dens opfattelse at støtte sig på objektive faktorer i lyset af de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem sagsøgeren og Prysmian-koncernen. Disse objektive faktorer, som beskrevet i 758.-781. betragtning til den nævnte afgørelse, er for det første beføjelsen til at udnævne medlemmene af Prysmians forskellige bestyrelser, for det andet beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne eller alle bestyrelserne, for det tredje den faktiske repræsentation af sagsøgeren i Prysmians bestyrelse, for det fjerde forvaltningsbeføjelserne for sagsøgerens repræsentanter i bestyrelsen, for det femte betydningen af sagsøgerens rolle i de af Prysmian nedsatte udvalg, for det sjette modtagelsen af jævnlige opdateringer og månedlige rapporter, for det syvende foranstaltningerne for at sikre en fortsat bestemmende kontrol efter datoen for børsintroduktionen og for det ottende beviset for en typisk adfærd for en industriel ejer.
- 87 Det skal bemærkes, at de første seks objektive faktorer, som er nævnt i præmis 86 ovenfor, ifølge Kommissionen påviser, at sagsøgeren udøvede en afgørende indflydelse såvel i perioden forud for datoen for børsintroduktionen som i perioden efter denne dato. Til gengæld vedrører de to sidstnævnte faktorer udelukkende denne sidste periode. Selv om Retten i denne sammenhæng vedrørende perioden forud for datoen for børsintroduktionen allerede har fastslået, at Kommissionen med rette anvendte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse, og at det ikke er lykkedes sagsøgeren at afkræfte den, er det fortsat nødvendigt at undersøge alle de faktorer, som Kommissionen har angivet i den anfægtede afgørelse, da de ligeledes finder anvendelse for perioden efter den pågældende dato.
- 88 Herefter undersøges rigtigheden af hvert enkelt af de af Kommissionen påberåbte faktorer i lyset af de argumenter, som sagsøgerne har fremført, og det skal navnlig efterprøves, om disse faktorer på baggrund af den i præmis 81-85 ovenfor nævnte retspraksis som helhed kan godtgøre såvel sagsøgerens mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på intervenienternes adfærd på markedet som den faktiske udøvelse af denne indflydelse.

1) Beføjelsen til at udnævne medlemmerne af Prysmians forskellige bestyrelser og beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne eller af alle bestyrelserne

- 89 Kommissionen forklarede i 758.-760. betragtning til den anfægtede afgørelse, at sagsøgeren havde beføjelse til at udnævne bestyrelsesmedlemmerne i Prysmians bestyrelse, og at sagsøgeren udøvede denne beføjelse under hele overtrædelsesperioden. Kommissionen tilføjede, at sagsøgeren ligeledes havde beføjelse til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og på disse foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmer eller af alle bestyrelserne.
- 90 Sagsøgeren har ikke bestridt den anfægtede afgørelses konstateringer, der fastslår selskabets beføjelse til at udnævne medlemmerne af Prysmians bestyrelser og beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne eller alle bestyrelserne. Sagsøgeren har heller ikke bestridt, hvilket selskab bekræftede i retsmødet, Kommissionens konstateringer med hensyn til den konkrete sammensætning af Prysmians forskellige bestyrelser under overtrædelsesperioden. Sagsøgeren har derimod gjort gældende, at disse beføjelser ikke gav selskabet mulighed for at udøve en faktisk kontrol over bestyrelsen eller således at påvirke Prysmians handelspolitik på afgørende vis. Kommissionen har efter sagsøgerens mening ikke bevist, at selskabet har udøvet en sådan faktisk kontrol.
- 91 Hvad for det første angår sagsøgerens mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på intervenienterne må det fastslås, at det forhold at kunne fastlægge sammensætningen af et selskabs bestyrelse udgør et objektive kriterium, som i sig selv fastlægger muligheden for at kontrollere de beslutninger, som kan vedtages af denne bestyrelse og dermed af det pågældende selskab. Bestyrelsen udgør således pr. definition det organ, der er ansvarligt for administrationen og repræsentationen af selskabet, og bestyrelsens opgaver går navnlig ud på fastlæggelse og overvågning af det pågældende selskabs handelspolitik samt at udnævne sidstnævntes ledelse. Hvad navnlig angår Prysmian gør Kommissionens konstatering af sagsøgerens beføjelse til at udnævne samtlige medlemmer af det pågældende selskabs forskellige bestyrelser, om end indirekte, gennem GSCP V-fondene, det muligt at antage, at sagsøgeren havde mulighed for at kontrollere disse bestyrelser og de beslutninger, som skulle træffes af dem i forbindelse med udførelsen af deres arbejde.
- 92 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren faktisk udøvede den nævnte kontrol, skal det i overensstemmelse med 759. betragtning til den anfægtede afgørelse og med konstateringerne i forbindelse med undersøgelsen af dette anbringendes første led bemærkes, at sagsøgeren havde fuld kontrol over de stemmerettigheder, der var knyttet til Prysmians aktier, i perioden forud for datoen for børsintroduktionen, og at selskabet ligeledes rådede over et absolut flertal på generalforsamlingerne indtil november 2007. Sagsøgeren udnævnte således, hvilket selskabet har bekræftet i retsmødet, samtlige bestyrelsesmedlemmer, først og fremmest i selskaberne GSCP Athena Srl og GSCP Athena Energia Srl den 9. og den 11. maj 2005, der nærmere bestemt blev til henholdsvis Prysmian og PrysmianCS, og dernæst bestyrelsesmedlemmerne i Prysmian den 15. december 2005 og den 28. februar 2007.
- 93 Det skal endvidere bemærkes, som Kommissionen ligeledes har anført i 759. betragtning til den anfægtede afgørelse, at den bestyrelse, som blev udnævnt den 28. februar 2007, dvs. før datoen for børsintroduktionen, blev det for en periode indtil den 31. december 2009, og at bestyrelsen fortsatte uden ændringer efter datoen for børsintroduktionen indtil datoen for overtrædelsens ophør. Selv om sagsøgeren i denne periode ikke længere havde fuld kontrol over de stemmerettigheder, der var knyttet til Prysmians aktier, udgør en opretholdelse af den samme sammensætning af den nævnte bestyrelse et indicium for, at sagsøgeren fortsatte med at udøve en kontrol over bestyrelsen.
- 94 De foregående betragtninger understøttes desuden af Kommissionens konstatering, hvilken sagsøgeren ikke har bestridt, af, at selskabet på samme måde havde beføjelse til at indkalde til generalforsamlingerne og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne – eller endog af hele

bestyrelsen. Denne beføjelse fremhæver sagsøgerens mulighed for at udøve en kontrol over Prysmians successive bestyrelser og over de beslutninger, som bestyrelserne kunne vedtage. Ganske vist var, som anført af sagsøgeren, det eneste tilfælde, som blev konstateret af Kommissionen, hvor sagsøgeren tilbagekaldte udnævnelsen af medlemmerne af Prysmians bestyrelse, som det fremgår af 760. betragtning til den anfægtede afgørelse, den 9. april 2009, dvs. efter overtrædelsesperioden. Som Kommissionen har anført, er der dog intet til hinder for, at der tages hensyn til forhold, der er opstået efter det tidspunkt, hvor en overtrædelse formelt er ophørt, som indicier – som følge af deres relevans – ved vurderingen af faktiske omstændigheder, der har fundet sted under overtrædelsen. Det skal herudover fremhæves, at sagsøgeren havde de samme beføjelser under hele overtrædelsesperioden.

- 95 Det følger heraf, at Kommissionen med rette kunne støtte sig på sagsøgerens beføjelse til at udnævne medlemmerne af Prysmians bestyrelse og på selskabets beføjelse til at foreslå deres tilbagekaldelse som objektive faktorer for at godtgøre, at sagsøgeren havde haft mulighed for at kontrollere – og rent faktisk kontrollerede – den nævnte bestyrelse.
- 96 Sagsøgeren har imidlertid bestridt, at selskabets beføjelse til at udnævne medlemmerne af Prysmians bestyrelse og beføjelsen til at foreslå deres tilbagekaldelse udgør objektive faktorer for at godtgøre, at selskabet rent faktisk havde kontrolleret denne bestyrelse. Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen i tillæg hertil var forpligtet til at godtgøre, hvorledes sagsøgeren konkret havde udøvet en sådan kontrol over medlemmene af Prysmians bestyrelser. Sagsøgeren har i denne forbindelse påberåbt sig dom af 6. marts 2012, FLS Plast mod Kommissionen (T-64/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:102).
- 97 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at dom af 6. marts 2012, FLS Plast mod Kommissionen (T-64/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:102), hvorved Retten delvist annullerede den pågældende afgørelse, vedrørte et moderselskab, der ejede 60% af datterselskabets kapital, mens de resterende 40% tilhørte et tredje selskab. Retten bemærkede for det første, at det ikke kunne antages, at moderselskabet udøvede denne kontrol, eftersom en blok på 40% af aktierne også kunne give det tredje selskab mulighed for at påvirke datterselskabets adfærd. Kommissionen var derfor fortsat forpligtet til at godtgøre, at det var den pågældende sagsøger, som ensidigt udøvede en afgørende indflydelse. Retten fastslog for det andet, at Kommissionen ikke havde givet nogen forklaring med hensyn til beføjelserne hos repræsentanterne for moderselskabet i datterselskabets bestyrelse, således at det ikke var påvist, at disse repræsentanter havde haft beføjelse til at udøve en faktisk kontrol med hele bestyrelsen under en del af overtrædelsesperioden (dom af 6.3.2012, FLS Plast mod Kommissionen, T-64/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:102, præmis 39 og 43).
- 98 De faktiske omstændigheder i den sag, der gav anledning til dom af 6. marts 2012, FLS Plast mod Kommissionen (T-64/06, ikke trykt i Sml., EU:T:2012:102), er således forskellige fra dem, der er tale om i denne sag, hvor sagsøgeren havde mulighed for at udøve alle de stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, i perioden forud for datoen for børsintroduktionen, og selv efter denne børsintroduktion var der ingen anden aktionær med en væsentlig aktieandel, som ligeledes kunne påvirke datterselskabets adfærd, hvilket selskabet har bekræftet i retsmødet. Sagsøgeren kan derfor ikke med føje påberåbe sig denne dom til støtte for, at Kommissionen i tillæg hertil var forpligtet til at godtgøre, hvorledes selskabet konkret havde udøvet en sådan kontrol over medlemmene af Prysmians bestyrelser.
- 99 Sagsøgeren har for det andet gjort gældende, at medlemmerne af Prysmians første bestyrelse af 15. december 2005 i virkeligheden blev udnævnt af B., som på daværende tidspunkt var administrerende direktør for Pirelli Cavi e Sistemi Energia, og som derefter blev administrerende direktør for Prysmian.
- 100 Som både Kommissionen og intervenienterne imidlertid har anført, skal det fastslås, at sagsøgeren ikke har fremlagt nogen beviser til støtte for dette anbringende, navnlig ikke den påberåbte e-mail, der stammer fra den 20. februar 2007, hvorfor det skal forkastes. Desuden skal det bemærkes, at selv om

det måtte antages, at B. faktisk foreslog kandidater til Prysmians bestyrelse, kan sagsøgeren ikke gøre gældende, at det var B. og ikke sagsøgeren selv, der udvalgte og udnævnte dem. Selv om sagsøgeren endelig har gjort gældende, at den omstændighed, at B. var administrerende direktør for Pirelli Cavi e Sistemi Energia, inden selskabet blev erhvervet af GSCP V-fondene, godtgør, at Prysmian optrådte selvstændigt på markedet i overensstemmelse med ledelsens instrukser, skal det bemærkes, således som det fremgår af 781. betragtning til den anfægtede afgørelse, at B. var det eneste medlem af Prysmians bestyrelse, som var ansat af Pirelli Cavi e Sistemi Energia, inden dette selskab blev erhvervet af GSCP V-fondene. Den omstændighed, at et selskab i forbindelse med erhvervelse af et selskab erstatter en del af bestyrelsesmedlemmerne, er imidlertid ifølge retspraksis et indicium for førstnævnte selskabs faktiske udøvelse af en afgørende indflydelse på det erhvervede selskabs adfærd (jf. i denne retning dom af 16.9.2013, CEPSA mod Kommissionen, T-497/07, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:438, præmis 176).

- 101 For det tredje har sagsøgeren fremhævet, at Prysmians bestyrelse kun mødtes hvert kvartal, hvilket efter selskabets opfattelse bekræfter, at det var ledelsen og ikke bestyrelsen, som kontrollerede selskabets drift. Et sådant anbringende vedrørende regelmæssigheden eller hyppigheden af bestyrelsens møder kan imidlertid ikke rejse tvivl om, at bestyrelsen er det organ, der bestemmer sammensætningen af og opgaverne for ledelsen i forbindelse med udførelsen af dennes opgaver. Desuden har sagsøgeren ikke fremført noget konkret forhold, der kan bevise, at ledelsen – især B. som administrerende direktør – var absolut uafhængig af den nævnte bestyrelse i den daglige drift af selskabet, således som sagsøgeren har gjort gældende. Sagsøgerens anbringende må derfor forkastes som ugrundet.
- 102 Henset til ovenstående betragtninger skal det fastslås, at beføjelsen til at udnævne bestyrelsesmedlemmer samt beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne udgør objektive faktorer, som understreger, at sagsøgeren var i stand til at udøve og rent faktisk udøvede en afgørende indflydelse på intervenienterne.

2) Den faktiske repræsentation af sagsøgeren i Prysmians bestyrelse

- 103 Kommissionen anførte i 761. og 762. betragtning til den anfægtede afgørelse, at sagsøgeren sikrede, at selskabet var repræsenteret direkte i hver af Prysmians bestyrelser ved at udnævne bestyrelsesmedlemmer, som selskabet havde forbindelse til [*fortroligt*]. Ifølge Kommissionen repræsenterede disse bestyrelsesmedlemmer altid mindst 50% af Prysmians forskellige bestyrelser. Kommissionen har tilføjet, at de bestyrelsesmedlemmer, der er knyttet til sagsøgeren, havde udslagsgivende stemmer, hvilket gav sagsøgeren mulighed for at bevare den faktiske kontrol over bestyrelsens beslutninger.
- 104 Sagsøgeren har bestridt dette, idet selskabet for det første har anført, at de bestyrelsesmedlemmer, som Kommissionen udpegede som sagsøgerens ansatte, i virkeligheden var bestyrelsesmedlemmer i PIA, og at de var ansat i et til sagsøgeren »tilknyttet« selskab, nemlig GS Services Ltd. Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at de andre bestyrelsesmedlemmer var uafhængige bestyrelsesmedlemmer, om hvilke Kommissionen ikke har godtgjort, at de havde tilsidesat deres forpligtelser med hensyn til uafhængighed og deres tillidsforpligtelser. Endelig har sagsøgeren anført, at den i modsætning til det af Kommissionen i den anfægtede afgørelse fastslåede aldrig har været repræsenteret af mindst 50% af medlemmerne af Prysmians bestyrelse.
- 105 De af sagsøgeren i denne henseende fremførte argumenter kan dog ikke tages til følge. Det bemærkes nemlig for det første, at de bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgeren betegner som »bestyrelsesmedlemmer i PIA«, og ansat af GS Services, ligeledes var ansat hos sagsøgeren, således som Kommissionen har forklaret [*fortroligt*].

- 106 Hvad for det andet angår Kommissionens konstatering om, at sagsøgeren under hele overtrædelsesperioden bevarede tilknytningen til mindst 50% af bestyrelsesmedlemmerne i Prysmians successive bestyrelser, er det korrekt, således som sagsøgeren har anført, at den højeste repræsentation af bestyrelsesmedlemmerne i PIA i disse bestyrelser var på 43% inden datoen for børsintroduktionen og på ca. 33% efter denne dato. Det forholder sig dog ikke desto mindre således, at Kommissionen i 761. og 762. betragtning til den anfægtede afgørelse og i de respektive fodnoter hertil fremførte beviser, som – uden at det lykkedes sagsøgeren at bevise det modsatte – understreger, at selskabet ligeledes havde forbindelser til andre medlemmer af Prysmians bestyrelser – især gennem [fortroligt].
- 107 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at Domstolen har fastslået, at en økonomisk enhed bestående af et moderselskab og dets datterselskab ikke alene kan opstå på grund af de formelle forbindelser mellem de to, men også på uformel vis, bl.a. som følge af simple personalemæssige forbindelser mellem de juridiske enheder, som en sådan økonomisk enhed består af (jf. i denne retning dom af 11.7.2013, Kommissionen mod Stichting Administratiekantoor Portielje, C-440/11 P, EU:C:2013:514, præmis 68).
- 108 Ved at tage hensyn til både bestyrelsesmedlemmerne i PIA og de bestyrelsesmedlemmer, som sagsøgeren havde disse andre former for forbindelser til, særligt gennem [fortroligt], er der følgelig grundlag for Kommissionens konklusion om, at sagsøgeren sikrede, at selskabet var repræsenteret af mindst 50% af bestyrelsesmedlemmerne i hele perioden. Selv om sagsøgeren endvidere har gjort gældende, at de bestyrelsesmedlemmer, som selskabet havde disse andre former for forbindelser til, handlede som uafhængige bestyrelsesmedlemmer, skal det fastslås, således som det fremgår af svaret fra sagsøgeren på Kommissionens begæring om oplysninger af 13. marts 2013, der er vedlagt stævningen, at en sådan rolle udelukkende er baseret på en vurdering, der er foretaget af Prysmian selv. Den blotte omstændighed, at denne bestyrelse vurderede, at visse af bestyrelsesmedlemmerne var uafhængige, og at bestyrelsen endog som hævdet af sagsøgeren offentliggjorde en sådan vurdering i dens »corporate governance-redegørelser«, kan imidlertid ikke i sig selv rejse tvivl om Kommissionens konstatering af, at disse samme bestyrelsesmedlemmer faktisk ikke ophørte med at have forbindelser til sagsøgeren.
- 109 Det følger heraf, at Kommissionen som en objektiv faktor med rette kunne tage hensyn til den faktiske repræsentation af sagsøgeren i Prysmians bestyrelse med henblik på at godtgøre, at selskabet var i stand til at udøve og rent faktisk udøvede en afgørende indflydelse på intervenienterne.

3) Forvaltningsbeføjelserne for sagsøgerens repræsentanter i bestyrelsen

- 110 Kommissionen forklarede i 763. betragtning til den anfægtede afgørelse, at sagsøgeren ligeledes sikrede, at selskabets repræsentanter i bestyrelsen blev tillagt de videst mulige forvaltningsbeføjelser. Den anførte navnlig for det første, at fire bestyrelsesmedlemmer i PIA den 15. december 2005 og den 16. maj 2007 blev udnævnt som »administrerende direktører« i Prysmian, hvilket omfattede delegerede beføjelser om den daglige drift af dette sidstnævnte selskab, herunder undertegnelsen af dokumenter vedrørende den daglige forvaltning. Sagsøgeren har for det andet anført, at selv om de administrerende direktørers beføjelser blev tilbagekaldt den 16. januar 2007 i forbindelse med forberedelsen af børsintroduktionen, blev to af PIA's bestyrelsesmedlemmer derefter tilknyttet et »strategisk udvalg« på i alt tre medlemmer. Sagsøgeren har anerkendt, at det nævnte udvalg hverken rådede over stemme- eller vetorettigheder, men har fremhævet, at dette udvalg spillede en central rolle ved at støtte bestyrelsen med hensyn til Prysmians strategiske eller kommercielle anliggender. Endelig har sagsøgeren anført, at dette udvalg blev opløst i maj 2010 umiddelbart efter den fuldstændige afhændelse af sagsøgerens andele i Prysmian.
- 111 Sagsøgeren har bestridt Kommissionens anbringender. Selskabet har for det første gjort gældende, at en upartisk undersøgelse af de elementer, der er anført til støtte for disse anbringender, viser, at administrerende direktører i PIA ikke spillede nogen rolle i Prysmians handelspolitik før datoen for

børsintroduktionen. Sagsøgeren har for det andet anført, at det strategiske udvalg ikke spillede nogen central rolle i Prysmians handelspolitik, og at det blot handlede som et rådgivende organ. Der foreligger i øvrigt efter sagsøgerens opfattelse ikke nogen beviser for, at PIA's bestyrelsesmedlemmer udøvede en afgørende indflydelse på Prysmians handelspolitik ved at sidde i det nævnte udvalg.

- 112 Hvad angår sagsøgerens første anbringende vedrørende nærmere bestemt perioden forud for datoen for børsintroduktionen skal det indledningsvis fastslås, at de af Kommissionen i den anfægtede afgørelse påberåbte beviser, navnlig i fodnote 1142-1145, klart og utvetydigt viser, at tre ud af i alt fire af PIA's bestyrelsesmedlemmer blev udnævnt som administrerende direktører i Prysmian.
- 113 Dernæst fremgår det af bilagene til stævningen, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA i medfør af de delegerede beføjelser for de nævnte administrerende direktører var involveret i den daglige ledelse af Prysmian. De tog navnlig stilling til en anmodning om tilladelse til at åbne en filial i Qatar, til udnævnelsen af bestyrelserne i Prysmians datterselskaber og til ansættelsesforhold i det sidstnævnte selskab.
- 114 Under disse omstændigheder må sagsøgerens anbringende om, at PIA's bestyrelsesmedlemmer ikke spillede nogen rolle i Prysmians forretningsliv før datoen for børsintroduktionen, forkastes. Selv om sagsøgeren har anført, at de omhandlede afgørelser i størstedelen af tilfældene allerede var blevet truffet af Prysmians ledelse, er det endvidere tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af retspraksis, at den omstændighed, at moderselskabet eller dets repræsentanter skal godkende disse forslag og derfor har ret til ikke at gøre det og afvige herfra, netop vidner om en afgørende indflydelse (dom af 13.12.2013, HSE mod Kommissionen, T-399/09, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:647, præmis 84).
- 115 For så vidt angår sagsøgerens andet anbringende vedrørende perioden efter datoen for børsintroduktionen og især det strategiske udvalg, bemærkes indledningsvis, at sagsøgeren ikke har bestridt, at dette udvalg rent faktisk var sammensat af tre medlemmer, herunder to bestyrelsesmedlemmer i PIA. Med hensyn til dets opgaver fremgår det af bilagene til stævningen, at dette udvalg formelt havde til opgave at gennemgå Prysmians budgetter og investeringer samt sikre selskabets finansiering og bistå bestyrelsen i dens opgaver. Dagsordenen for mødet den 16. juli 2008 viser nærmere bestemt, at udvalget undersøgte spørgsmål vedrørende forretningsstrategi, herunder om investeringer i Brasilien, i Kina, i Tunesien, i Italien og i Rusland.
- 116 Selv om det strategiske udvalg ikke havde nogen beslutningsbeføjelser, således som Kommissionen selv har medgivet i den anfægtede afgørelse, betyder dette derfor ikke, at det, som hævdet af sagsøgeren, var frataget enhver rolle inden for rammerne af Prysmians strategiske beslutningsproces.
- 117 Sagsøgeren har endvidere ikke desto mindre anført, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA i det strategiske udvalg altid på ledelsens foranledning og anmodning kun ydede begrænset rådgivning ved korte e-mails i forbindelse med deres erfaringer som investeringsekspert. Som Kommissionen har anført, udgør disse e-mails imidlertid beviset for, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA konsekvent blev kontaktet vedrørende strategiske beslutninger, herunder om potentielle investeringer, og at de var aktivt inddraget i beslutningerne vedrørende Prysmians handelspolitik.
- 118 Selv om sagsøgeren endelig har gjort gældende, at det var B., som administrerende direktør for Prysmian, og dette selskabs ledelse, der havde taget stilling til sammensætningen af det strategiske udvalg, er det tilstrækkeligt at bemærke, at et sådant anbringende ikke underbygges af e-mailen af 20. februar 2007, som selskabet har påberåbt sig.
- 119 Det følger heraf, at Kommissionen med rette kunne konkludere først, at forvaltningsbeføjelserne for PIA's bestyrelsesmedlemmer i Prysmians bestyrelse i perioden indtil datoen for børsintroduktionen, og dernæst deres rolle i det strategiske udvalg fra denne dato, udgør yderligere objektive faktorer, som kan

godtgøre, at sagsøgeren havde mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på intervenienternes adfærd på markedet, og at selskabet rent faktisk udøvede en sådan indflydelse under hele overtrædelsesperioden.

4) Betydningen af sagsøgerens rolle i de af Prysmian nedsatte udvalg

- 120 Kommissionen anførte i 764. betragtning til den anfægtede afgørelse, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA ligeledes spillede en vigtig rolle i andre af Prysmians udvalg, som blev nedsat den 15. december 2005, nemlig lønudvalget og det interne kontroludvalg. Ifølge Kommissionen behandlede det førstnævnte udvalg lønforhold, og indtil den 28. februar 2007 var to ud af udvalgets tre medlemmer bestyrelsesmedlemmer i PIA; det sidstnævnte udvalg behandlede spørgsmål vedrørende overholdelse af den gældende lovgivning, bl.a. i forbindelse med regnskabsdokumenter, og et ud af udvalgets i alt to medlemmer var bestyrelsesmedlem i PIA.
- 121 Sagsøgeren har medgivet, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA deltog i disse udvalg, men har anført, at denne omstændighed ikke beviser, at selskabet har udøvet en afgørende indflydelse på Prysmian. Sagsøgeren har desuden fremhævet, at det fra den 28. februar 2007 kun var ét bestyrelsesmedlem i PIA, som deltog i disse udvalg, navnlig i lønudvalget.
- 122 Det skal med hensyn til lønudvalget bemærkes, at for så vidt som dette udvalg kan fastsætte aflønningen af datterselskabets ledelse, kan den omstændighed, at bestyrelsesmedlemmer i PIA udgjorde flertallet i det nævnte udvalg – som det er tilfældet for perioden inden datoen for børsintroduktionen – i modsætning til det af sagsøgeren hævdede faktisk godtgøre, at moderselskabet udøver en afgørende indflydelse på datterselskabet. Kommissionen kan dog ikke anvende denne faktor som et indicium for en afgørende indflydelse for perioden efter den nævnte dato, hvor kun ét ud af tre medlemmer i udvalget var bestyrelsesmedlem i PIA.
- 123 Hvad angår det interne kontroludvalg er der heller ikke grundlag for Kommissionens argumentation. For så vidt som dette udvalg i den foreliggende sag kun varetog opgaver, som f.eks. kontrol og verifikation af regnskabsdokumenter samt bistand til udarbejdelse af opgørelser, kan det ikke fastslås, at det nævnte udvalg gav sagsøgeren mulighed for at kontrollere datterselskabets handelspolitik. Desuden skal det, som det fremgår af 764. betragtning til den anfægtede afgørelse, bemærkes, at ingen andre bestyrelsesmedlemmer i PIA har siddet i dette udvalg siden den 28. februar 2007, således at dette forhold under alle omstændigheder ikke kan begrunde udøvelsen af en afgørende indflydelse for perioden efter datoen for børsintroduktionen.
- 124 Det følger heraf, at Kommissionen ikke kunne tage hensyn til, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA deltog i lønudvalget og det interne kontroludvalg, som objektive indicier, der kan godtgøre, at sagsøgeren havde mulighed for at udøve og faktisk udøvede en afgørende indflydelse på intervenienterne i hele overtrædelsesperioden.

5) Modtagelsen af jævnlige opdateringer og månedlige rapporter

- 125 Kommissionen henviste i 765. betragtning til den anfægtede afgørelse til, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA modtog jævnlige opdateringer og månedlige rapporter i hele overtrædelsesperioden.
- 126 For sagsøgeren er disse rapporter ikke relevante ved vurderingen af selskabets udøvelse af en afgørende indflydelse på intervenienterne, for så vidt som rapporterne ikke blev udarbejdet til sagsøgeren, men havde til formål at redegøre for virksomhedens resultater for en bredere offentlighed. Sagsøgeren har endvidere anført, at rapporterne udelukkende havde til formål at give de administrerende direktører i PIA mulighed for at få kendskab til resultatet af investeringen i Prysmian og ikke krævede noget bidrag fra dem.

- 127 Det skal, som Kommissionen har gjort det, bemærkes, at det allerede er fastslået i Rettens praksis, at et datterselskabs kontrolorgan, hvis flertal består af repræsentanter for et moderselskab, ved rapporter regelmæssigt kan holde sig underrettet om udviklingen i det pågældende datterselskabs kommercielle aktiviteter (jf. i denne retning dom af 13.12.2013, HSE mod Kommissionen, T-399/09, ikke trykt i Sml., EU:T:2013:647, præmis 93). Sagsøgernes anbringende om det modsatte må derfor forkastes.
- 128 Det skal endvidere bemærkes, at de administrerende direktører i PIA gennem de omhandlede månedlige rapporter regelmæssigt blev underrettet om udviklingen i Prysmians kommercielle aktiviteter. De modtog, som det fremgår af de i fodnote 1157 til den anfægtede afgørelse nævnte eksempler, oplysninger om dette selskabs kommercielle aktiviteter med hensyn til elkabler, som vedrørte finanser, energi, telekommunikation, operationer, personaleforvaltning, logistisk, udviklingen i indkøb og produkter samt kvalitet.
- 129 Henset endvidere til sagsøgerens beføjelse til at udnævne medlemmene af Prysmians forskellige bestyrelser og til de delegerede beføjelser, som PIA's bestyrelsesmedlemmer havde, udgør modtagelsen af jævnlige opdateringer og månedlige rapporter i overensstemmelse med betragtningerne i præmis 110-119 ovenfor således en yderligere faktor, der illustrerer, at sagsøgeren regelmæssigt blev underrettet om datterselskabets forretningsstrategi, hvilket kan bekræfte, at der foreligger en økonomisk enhed mellem disse selskaber.

6) Foranstaltningerne for at sikre en fortsat bestemmende kontrol efter datoen for børsintroduktionen

- 130 Kommissionen anførte i 766.-770. betragtning til den anfægtede afgørelse, at sagsøgeren traf foranstaltninger for at sørge for, at selskabet selv efter børsintroduktionen havde mulighed for at udøve en bestemmende kontrol med Prysmian. Ifølge Kommissionen drejer det sig om følgende fire foranstaltninger:
- For det første udnævnte sagsøgeren den 28. februar 2007 i sin egenskab af indirekte eneaktionær den bestyrelse, som ledte Prysmian indtil den 9. april 2009. Herved undgik sagsøgeren, at der blev nedsat en ny bestyrelse direkte efter børsintroduktionen i maj 2007.
 - Dernæst ændrede sagsøgeren under generalforsamlingen i Prysmian den 16. januar 2007 dette selskabs vedtægter, ved bl.a. at indføre en ordning med en foreløbig liste over udnævnelse og udpegelse af nye bestyrelser (Kommissionen forklarede, at sagsøgeren inden for rammerne af denne ordning kunne sikre sig, at selskabet med en lavere deltagelse i selskabskapitalen var i stand til i fremtiden at udnævne mindst fem ud af seks bestyrelsesmedlemmer og således bevare kontrollen med Prysmian).
 - I øvrigt blev 9,9% af Prysmians aktier solgt til Taihan Electric Wire den 12. november 2007, og i en skrivelse af 6. november 2007 forpligtede Taihan Electric Wire sig over for Prysmian til ikke at have en investering på mere end 10% af hele Prysmians kapital, ikke at udøve stemmerettigheder på Prysmians generalforsamlinger, herunder gennem andre selskaber i Taihan-koncernen, for mere end 10% af aktierne med stemmerettigheder og ikke at foreslå nogen kandidat til at blive udnævnt som bestyrelsesmedlem eller vedtægtsmæssig revisor i Prysmian (ifølge Kommissionen sikrede disse tilsagn – navnlig det sidste – sagsøgeren, at Prysmians anden aktionær ikke ville have mulighed for at forelægge en foreløbig liste over eller udnævne repræsentanter til Prysmians bestyrelse).
 - Endelig er der udtrykkelige henvisninger vedrørende sagsøgerens majoritetsandel efter børsintroduktionen, navnlig i referatet af bestyrelsesmødet den 19. december 2007.
- 131 Sagsøgeren har anført, at det til trods for det i den anfægtede afgørelse anførte ikke er lykkedes Kommissionen at påvise, at selskabet i perioden efter børsintroduktionen udgjorde en økonomisk enhed med intervenienterne som omhandlet i retspraksis. Selskabet har for det første anført, at

Kommissionen begik en retlig fejl, for så vidt som den anvendte ansvaret for et moderselskab på en hidtil uset kapitaldeltagelse. Sagsøgeren har dernæst gjort gældende, at udnævnelsen af Prysmians bestyrelse i februar 2007 ikke bevirkede, at selskabet blev bragt i en position, hvor det kunne udøve kontrol. Sagsøgeren har endvidere anført, at indførelsen af en ordning med en foreløbig liste blev besluttet med henblik på børsintroduktionen. I øvrigt kan der efter selskabets opfattelse ikke ses bort fra Taihan Electric Wires investering.

- 132 I denne henseende er der for det første grund til at forkaste det af sagsøgeren anførte om, at Kommissionen med urette fastslog selskabets solidariske ansvar for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber, med hensyn til en efter sagsøgerens opfattelse hidtil uset kapitaldeltagelse. Det er nemlig tilstrækkeligt at bemærke, at det følger af fast retspraksis, at en minoritetsandel kan give et moderselskab mulighed for at udøve en afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd på markedet, såfremt der dermed er forbundet rettigheder, som går videre end dem, der normalt indrømmes mindretalsaktionærer, med henblik på at beskytte deres økonomiske interesser, og som, når de vurderes i lyset af en række overbevisende retlige og økonomiske indicier, kan godtgøre, at der er udøvet en afgørende indflydelse på datterselskabets adfærd på markedet (dom af 12.7.2011, *Fuji Electric mod Kommissionen*, T-132/07, EU:T:2011:344, præmis 183, og af 9.9.2015, *Toshiba mod Kommissionen*, T-104/13, EU:T:2015:610, præmis 97).
- 133 Hvad for det andet angår sagsøgerens argument om, at udnævnelsen af bestyrelsen den 28. februar 2007 ikke bevirkede, at selskabet blev bragt i en position, hvor det kunne udøve kontrol, skal det som anført i præmis 93 ovenfor bemærkes, at den bestyrelse, som blev udnævnt på denne dato, dvs. før datoen for børsintroduktionen, blev det for en periode indtil den 31. december 2009, og at bestyrelsen fortsatte uden ændringer efter datoen for børsintroduktionen, selv efter datoen for overtrædelsens ophør. Selv om sagsøgeren i denne periode ikke længere havde fuld kontrol over de stemmerettigheder, der var knyttet til Prysmians aktier, udgør en opretholdelse af den samme sammensætning af den nævnte bestyrelse et indicium for, at sagsøgeren fortsatte med at udøve en kontrol over bestyrelsen efter børsintroduktionen.
- 134 Hvad for det tredje angår sagsøgerens anbringende vedrørende ordningen med en foreløbig liste, hvorefter en sådan ordning blev pålagt ved forpligtelserne i adfærdskodeksen for børsnoterede selskaber, skal det bemærkes, at sagsøgeren ikke har bestridt Kommissionens konklusion om, at denne ordning gav selskabet mulighed for at sikre sig, at selskabet med en lavere deltagelse i selskabskapitalen var i stand til at udnævne mindst fem ud af seks bestyrelsesmedlemmer i Prysmian. For så vidt som det er uden betydning, om ordningen er resultatet af et initiativ fra sagsøgeren eller af et retligt krav i den gældende lovgivning, må Kommissionens konklusion om, at denne ordning gav sagsøgeren mulighed for at bevare kontrollen med Prysmians bestyrelse efter børsintroduktionen, således tiltrædes. Selv om denne ordning ikke blev anvendt af sagsøgeren i løbet af overtrædelsesperioden, skal det i øvrigt bemærkes, at der ikke var anledning hertil, eftersom den bestyrelse, som blev udnævnt af sagsøgeren den 28. februar 2007, således som det allerede er anført, fortsatte uden ændringer indtil efter datoen for overtrædelsens ophør.
- 135 Hvad for det fjerde angår Taihan Electric Wires investering foretaget den 12. november 2007, må det, mens sagsøgeren har gjort gældende, at investeringen ikke forhindrede dette selskab i at udøve sine rettigheder, dog fastslås, at formålet med tilsagnet om ikke at foreslå kandidater til bestyrelsen, således som det fremgår af klausul 2 i skrivelsen af 6. november 2007, der er vedlagt stævningen, var, at det pågældende selskab ikke kunne intervenere ved sammensætningen af bestyrelsen. Desuden var dette tilsagn, i modsætning til det af sagsøgeren hævdede, ikke betinget af det samme selskabs forøgelse af sin andel i Prysmians selskabskapital med mere end 10%. Under disse omstændigheder er det med rette, at Kommissionen antog, at dette tilsagn medførte, at sagsøgeren bevarede kontrollen med Prysmians bestyrelse, idet selskabets andenstørste aktionær gav afkald på at have indflydelse på denne bestyrelses sammensætning.

136 Hvad for det femte angår den udtrykkelige henvisning til sagsøgerens kontrol, der efter Kommissionens opfattelse fremgår af referatet af bestyrelsesmødet den 19. december 2007, er det tilstrækkeligt at bemærke, at dette dokument faktisk viser, at et af bestyrelsesmedlemmerne i PIA i forbindelse med vurderingen af afhændelsen til Taihan Electric Wire anførte, at det ikke var »[fortroligt]«. Selv om sagsøgeren har anfægtet dette dokumentets bevisværdi, skal det i øvrigt bemærkes, at der er tale om et formelt referat, der som sådant skal gengive de bemærkninger, som deltagerne i den nævnte bestyrelse har ønsket at gøre opmærksom på, idet sagsøgeren på ingen måde har fremført beviser for det modsatte.

137 Heraf følger, at Kommissionen med føje konstaterede, at der forelå fire foranstaltninger, der godtgjorde, at sagsøgeren havde bevaret kontrollen med Prysmian efter datoen for børsintroduktionen, dvs. efter at selskabet ikke længere havde flertallet af de stemmerettigheder, der er knyttet til det nævnte selskabs aktier.

7) Beviset for en typisk adfærd for en industriel ejer

138 Kommissionen anførte i 771. betragtning til den anfægtede afgørelse, at det fremgår af beviserne, at sagsøgeren selv efter slutningen af 2007, hvor sagsøgeren indirekte ejede 31,69% af Prysmians aktier, ligesom en industriel ejer begunstigede et krydssalg mellem Prysmian og andre af sagsøgerens datterselskaber. I fodnote 1165 til denne afgørelse henviste Kommissionen til de e-mails, som blev udvekslet mellem O. og B. den 20. december 2007, en e-mail fra O. den 2. januar 2008 og en e-mail fra S. den 30. januar 2008.

139 Sagsøgeren har bestridt det af Kommissionen anførte, og har gjort gældende, at O. som direktør i PIA ved de omhandlede e-mails blot havde henledt Prysmians opmærksomhed på kommercielle muligheder og oplyst navnet på en kontaktperson i et norsk selskab. Kommissionen har efter sagsøgerens opfattelse med urette gjort gældende, at disse e-mails vedrørte koncerninterne krydssalg, og den har fortsat ikke godtgjort, at korrespondanceudvekslingen gav anledning til efterfølgende kontakter, eller at denne udveksling viser et pres på sagsøgeren for at udnytte disse muligheder.

140 Med hensyn til indholdet af de omhandlede e-mails fremgår det af bilagene til svarskriftet, at O. ved de omhandlede e-mails rettede henvendelse til Prysmian for at underrette selskabet om sagsøgerens nye erhvervelse af et selskab, der udbyder TV-tjenester i Norge, og for at foreslå sig selv med henblik på at etablere kontakter med det nævnte selskab for at sælge elkabler. O. foreslog ligeledes at handle således for så vidt angår et selskab ejet af sagsøgeren i De Forenede Stater.

141 I modsætning til det af sagsøgeren hævdede afspejler de omhandlede e-mails imidlertid den omstændighed, at de virksomheder, der er aktive på markedet, fandt det passende at tage kontakt til sagsøgeren i stedet for direkte til Prysmian-koncernen vedrørende et eventuelt salg af elkabler, hvilket viser sagsøgerens rolle som forhandlingspartner i forhold til koncernen. Selv om der af disse e-mails som anført af sagsøgeren hverken fremgår en instruks fra sagsøgeren om at etablere kontakter eller en systematisk praksis, var det ikke med urette, at Kommissionen medtog dem i sin analyse som en faktor, der kan godtgøre sagsøgerens involvering i Prysmians kommercielle aktiviteter.

142 På denne baggrund kunne Kommissionen med føje basere sig på den omhandlede udveksling af e-mails, navnlig dem, der blev udvekslet mellem O. og B. den 20. december 2007, som en faktor med henblik på at godtgøre sagsøgerens udøvelse af en afgørende indflydelse på Prysmian.

8) Vurderingen af samtlige de forhold, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse

143 Det fremgår af præmis 89-142 ovenfor, at Kommissionen kunne underbygge sin konklusion om sagsøgerens udøvelse af en afgørende indflydelse på intervenienterne som følge for det første af selskabets beføjelse til at udnævne medlemmene af Prysmians forskellige bestyrelser, for det andet af

beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne eller alle bestyrelserne, for det tredje af de delegerede beføjelser for bestyrelsesmedlemmerne i PIA i bestyrelserne og deres deltagelse i det strategiske udvalg, for det fjerde af modtagelsen af jævnlige opdateringer og månedlige rapporter, for det femte af de af Kommissionen opregnede foranstaltninger for at sikre sagsøgerens fortsatte bestemmende kontrol efter børsintroduktionen, og, for det sjette, beviset for, at sagsøgeren havde opført sig som en industriel ejer. Under disse omstændigheder må det efter en detaljeret prøvelse fastslås, at Kommissionen uden derved at foretage et åbenbart urigtigt skøn kunne vurdere, at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse ikke blot før datoen for børsintroduktionen, men ligeledes i hele perioden fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009.

144 Det første anbringendes andet led må derfor forkastes.

c) Det tredje led vedrørende Kommissionens konklusion om, at sagsøgeren i det væsentlige ikke var en rent finansiel investor

145 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn, da den fastslog, at GSCP V-fondenes investering i Prysmian-koncernen ikke svarede til en rent finansiel investors investering. Selskabet har hævdet, at fondenes erhvervelse af Prysmian blev gennemført af professionelle aktionærer og ikke af forvaltere eller strateger. Følgelig kan der ikke pålægges sagsøgeren noget ansvar som moderselskab.

146 Sagsøgeren har navnlig påpeget, at GSCP V-fondene ikke havde hverken kompetencen eller ressourcerne til at bestemme Prysmian-koncernens adfærd på markedet, at administrationen af porteføljeselskaberne ikke er omfattet af mandatet for PIA, som oprettede fondene, at den eksisterende ledelse i Prysmian, der blev nedsat af den tidligere ejer af dette selskab, fortsatte med at lede dets kommercielle aktiviteter, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA var investeringseksperter, hvis rolle blot bestod i at overvåge investeringen, at sagsøgeren ikke havde noget incitament til at kontrollere Prysmian, som det fremgår af de investeringsafviklinger, som selskabet foretog kort tid efter, at det blev erhvervet, og at Prysmian-koncernen ikke set udefra blev opfattet som at udgøre en del af den koncern, hvori selskabet er moderselskab, og ikke var medtaget i sidstnævnte koncern i regnskabsmæssig henseende.

147 Derudover har sagsøgeren anført, at de foranstaltninger, som den vedtog vedrørende Prysmian-koncernen, i modsætning til det af Kommissionen i den anfægtede afgørelse angivne, ikke er identiske med foranstaltningerne for et holdingselskab under en industrikoncern.

148 Sagsøgeren har endelig foreholdt Kommissionen, at denne lagde til grund, at den økonomiske fordel, som selskabet opnåede ved sin investering, kan godtgøre, at det ikke var en finansiel investor.

149 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.

150 Sagsøgeren har med det første anbringendes tredje led navnlig anfægtet det af Kommissionen i 773.-781. betragtning til den anfægtede afgørelse anførte, hvor Kommissionen besvarede de argumenter, som sagsøgeren havde fremført under den administrative procedure med henblik på at få fastslået, at selskabets adfærd over for Prysmian-koncernen svarede til en rent finansiel investors adfærd.

151 Det fremgår af retspraksis, at det forhold, at et moderselskab holdes ansvarligt for den af datterselskabet begåede overtrædelse, ikke omfatter rent finansielle investorer, nemlig hvor en investor er aktionær i et selskab med henblik på at opnå en økonomisk gevinst, men afholder sig fra enhver form for involvering i tilrettelæggelsen af selskabets aktiviteter og i kontrollen af det (jf. i denne retning dom af 12.12.2012, 1. garantovaná mod Kommissionen, T-392/09, ikke trykt i Sml.,

EU:T:2012:674, præmis 50-52). Den omstændighed, at der er tale om en »rent finansiel investor«, er dog ikke et juridisk kriterium, men derimod et eksempel på en omstændighed, hvor det står moderselskabet frit for at gendrive formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse (jf. i denne retning generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:262, punkt 75).

- 152 Hvad for det første angår sagsøgerens anbringender om dels, at GSCP V-fondene ikke havde hverken kompetencen eller ressourcerne til at bestemme Prysmian-koncernens adfærd på markedet, dels at administrationen af datterselskaberne ikke var omfattet af mandatet for PIA, skal det fastslås, at disse betragtninger er irrelevante med henblik på at fastslå en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse. Desuden modsiges de af de objektive faktorer og indicier, som det i præmis 143 ovenfor er fastslået der er grundlag for. Det skal i lighed med Kommissionens opfattelse tilføjes, at det ikke i den anfægtede afgørelse fastslås, at sagsøgeren var involveret i den forretningsmæssige administration af Prysmian, men i udøvelsen af en afgørende indflydelse på dette selskabs forretningsmæssige beslutninger. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at der ikke er grund til at begrænse vurderingen af udøvelsen af en afgørende indflydelse alene til de forhold, der vedrører datterselskabets handelspolitik på markedet i snæver forstand (jf. i denne retning dom af 15.7.2015, HIT Groep mod Kommissionen, T-436/10, EU:T:2015:514, præmis 127 og den deri nævnte retspraksis).
- 153 Hvad dernæst angår sagsøgerens anbringende om, at de bestyrelsesmedlemmer i PIA, som sad i Prysmians forskellige bestyrelser, ikke havde kvalifikationerne eller erfaringerne til at forvalte dette selskabs aktiviteter, må det igen antages, at en sådan omstændighed er irrelevant med henblik på at fastslå et moderselskabs faktiske udøvelse af en afgørende indflydelse på datterselskabet. Anbringendet kan under alle omstændigheder ikke ændre det forhold, at disse bestyrelsesmedlemmer var involveret i Prysmians handelspolitik, i det omfang, som konstateret i præmis 105 og 119 ovenfor, de sad i dette selskabs bestyrelser og det strategiske udvalg samt havde delegerede forvaltningsbeføjelser.
- 154 Hvad i øvrigt angår det af sagsøgeren anførte om, at selskabet ikke havde nogen interesse i at kontrollere Prysmian, modsiges dette ligeledes af den omstændighed, at sagsøgeren har udnævnt alle dette selskabs bestyrelser under overtrædelsesperioden og har siddet i selskabets strategiske udvalg efter børsintroduktionen. Dette anbringende modsiges ligeledes klart af erklæringen fra bestyrelsesmedlemmet i PIA, som blev undersøgt i præmis 136 ovenfor.
- 155 Hvad endelig angår det af sagsøgeren nærmere bestemt anførte om, at Prysmian-koncernen ikke set udefra blev opfattet som at udgøre en del af den koncern, hvori selskabet er moderselskab, og ikke var medtaget i denne koncern i regnskabsmæssig henseende, må dette ligeledes forkastes, da det heller ikke kan afkræfte de faktorer og indicier, som Kommissionen anførte med henblik på at fastslå eksistensen af en afgørende indflydelse.
- 156 Det fremgår af det ovenstående, at det, i modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende, ikke er lykkedes selskabet at påvise, at de andele, som det ejede i Prysmian-koncernen, blot tilsigtede gennemførelsen af en simpel økonomisk investering, og at sagsøgeren havde afholdt sig fra enhver form for involvering i tilrettelæggelsen af det pågældende selskabs aktiviteter og kontrollen heraf.
- 157 Det første anbringendes tredje led og derfor hele anbringendet må følgelig forkastes.

2. Det andet anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 2 i forordning nr. 1/2003, utilstrækkelige beviser og tilsidesættelse af begrundelsespligten i artikel 296 TEUF

158 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen tilsidesatte artikel 2 i forordning nr. 1/2003 og begrundelsespligten i artikel 296 TEUF, for så vidt som den ikke tog hensyn til det eksisterende forhold mellem sagsøgeren og intervenienterne for at fastslå selskabets solidariske ansvar for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber.

159 Sagsøgeren har opdelt det andet anbringende i to led. Sagsøgeren har i det første led gjort gældende, at de af Kommissionen påberåbte beviser for at fastslå selskabets solidariske ansvar for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber, er behæftet med mangler og er omfattet af uunderbyggede erklæringer afgivet af intervenienterne i forbindelse med den administrative procedure. Sagsøgeren har i det andet led anført, at Kommissionen ikke begrundede sin afgørelse tilstrækkeligt.

a) Det første led om artikel 2 i forordning nr. 1/2003 og de utilstrækkelige beviser

160 Sagsøgeren har foreholdt Kommissionen, at den kun støttede sine konklusioner vedrørende selskabets solidariske ansvar for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber, på erklæringerne afgivet af intervenienterne, selv om disse erklæringer efter sagsøgerens opfattelse hverken er præcise, samstemmende eller troværdige.

161 Sagsøgeren har i særdeleshed gjort gældende, at intervenienternes erklæringer ikke er baseret på noget bevis, og at Kommissionen indhentede dem uden en kritisk tilgang hertil. Sagsøgeren har ligeledes påpeget, at Kommissionen bevidst så bort fra de beviser, som selskabet fremlagde for at modsige intervenienternes oplysninger. Desuden har sagsøgeren anført, at de erklæringer fra intervenienterne, som Kommissionen henviste til, er i strid med de erklæringer, som intervenienterne tidligere havde afgivet, samt med de beviser, som blev afgivet til Kommissionen inden klagepunktsmeddelelsen. Kommissionen tilsidesatte således sin forpligtelse til omhyggeligt og upartisk at undersøge de af intervenienterne fremsendte dokumenter.

162 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.

163 Sagsøgeren har anført, at konklusionerne i den anfægtede afgørelse vedrørende selskabets solidariske ansvar for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber, ikke bygger på tilstrækkelige eller pålidelige beviser. Selskabet har nærmere bestemt hermed gentaget størstedelen af de argumenter, som er fremført i forbindelse med det første anbringende, og disse skal forkastes af de samme grunde som dem, der blev anført i forbindelse med det nævnte anbringende.

164 Sagsøgeren har for det første anført, at Kommissionen uden en kritisk gennemgang ordret gengav intervenienternes erklæringer vedrørende selskabets beføjelse til at udnævne Prysmians bestyrelse, bestyrelsesmedlemmer i PIA's deltagelse i det strategiske udvalg, selskabets adfærd som industriel ejer og de delegerede beføjelser, som bestyrelsesmedlemmerne i PIA havde.

165 Hvad for det første angår beføjelsen til at udnævne bestyrelserne skal det imidlertid bemærkes, at Kommissionens konklusioner ikke kun støttes på Prysmians erklæringer, men ligeledes på de af sagsøgeren afgivne oplysninger og på selskabets vedtægter, som det fremgår af 762. betragtning til den anfægtede afgørelse og fodnote 1138-1141 i den samme afgørelse. Selv om sagsøgeren endnu en gang har gjort gældende, at den første bestyrelse blev udpeget af B. som administrerende direktør i Prysmian, og ikke af sagsøgeren selv, må det i øvrigt fastslås, at dette anbringende, som nævnt ovenfor i præmis 100 ovenfor, ikke har støtte i noget bevis, som sagsøgeren har fremlagt.

- 166 Hvad dernæst angår sagsøgerens deltagelse i det strategiske udvalg, fremgår det af 763. betragtning til og fodnote 1148-1153 i den anfægtede afgørelse, at Kommissionen baserede sine konklusioner på e-mailudvekslingen mellem PIA's bestyrelsesmedlemmer og Prysmians administrerende direktør samt dagsordenen for møderne i dette udvalg og referaterne af bestyrelsesmøderne. Kommissionen gengav således ikke udelukkende intervenienternes erklæringer til støtte for dens konklusioner vedrørende det nævnte udvalg, således som hævdede af sagsøgeren. Som det i øvrigt fremgår af præmis 115 ovenfor, viser dagsordenen for mødet i dette udvalg den 16. juli 2008, at det samme udvalg undersøgte spørgsmål vedrørende forretningsstrategi, herunder om investeringer i Brasilien, i Kina, i Tunesien, i Italien og i Rusland, hvilket strider imod sagsøgerens anbringende om, at det pågældende udvalg var frataget enhver rolle inden for rammerne af Prysmians strategiske beslutningsproces.
- 167 Hvad endvidere angår konklusionen om, at sagsøgeren begunstigede det koncerninterne krydssalg, er denne konklusion, som forklaret i 771. betragtning til den anfægtede afgørelse, baseret på de e-mails, som blev udvekslet mellem O. og B. den 20. december 2007, en e-mail fra O. den 2. januar 2008 og en e-mail fra S. den 30. januar 2008. Anbringendet om, at denne konstatering kun er baseret på erklæringerne fra intervenienterne, må derfor forkastes.
- 168 Hvad endelig angår de delegerede beføjelser for bestyrelsesmedlemmerne i PIA fremgår det af præmis 112-114 ovenfor, at det bevis, som Kommissionen påberåbte sig i den anfægtede afgørelse, bl.a. i fodnote 1142-1145 i afgørelsen, er referatet af mødet i Prysmians bestyrelse den 15. december 2005. I modsætning til det af sagsøgeren anførte støttede Kommissionen derfor ikke blot sine konklusioner på erklæringerne fra intervenienterne. I øvrigt bekræftes det af Kommissionen anførte af bilagene til stævningen, som viser, at bestyrelsesmedlemmerne i PIA i medfør af de delegerede beføjelser for de nævnte administrerende direktører deltog i den daglige ledelse af Prysmian. De tog navnlig stilling til en anmodning om tilladelse til at åbne en filial i Qatar, til udnævnelsen af bestyrelserne i datterselskaberne og til ansættelsesforhold.
- 169 Det fremgår af det ovenstående, at Kommissionens konstateringer i modsætning til det af sagsøgeren anførte ikke udelukkende er støttet på erklæringerne fra intervenienterne.
- 170 For så vidt som sagsøgeren har gjort gældende, at intervenienternes erklæringer er selvmodsigende, og at Kommissionen undlod at tage hensyn til de beviser, der blev forelagt under den administrative procedure, skal det for det andet blot fastslås, at selskabet ikke præcist har angivet, hvilke erklæringer eller beviser det drejer sig om, således at det af sagsøgeren anførte herom må forkastes.
- 171 Det andet anbringendes første led må herefter forkastes.

b) Det andet led vedrørende tilsidesættelse af begrundelsespligten

- 172 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen tilsidesatte den begrundelsespligt, der påhviler den i henhold til artikel 296 EF. Sagsøgeren har navnlig foreholdt Kommissionen, at den undlod at tage hensyn til de detaljerede oplysninger, som selskabet havde fremlagt under den administrative procedure, og at den ikke underbyggede sine konklusioner tilstrækkeligt, navnlig i forhold til anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden forud for datoen for børsintroduktionen, i forhold til konstateringen af den faktiske udøvelse af en afgørende indflydelse på Prysmian-koncernen i hele overtrædelsesperioden og med hensyn til selskabets argument om, at dets rolle i Prysmian svarede til en rent finansiel investors rolle.
- 173 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.
- 174 I henhold til artikel 296 TEUF skal alle retsakter, herunder afgørelser, begrundes.

- 175 Ifølge fast retspraksis skal den begrundelse, som kræves i henhold til artikel 296 TEUF, tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt retsakten, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at den kompetente ret kan udøve sin prøvelsesret (jf. dom af 29.9.2011, Elf Aquitaine mod Kommissionen, C-521/09 P, EU:C:2011:620, præmis 147 og den deri nævnte retspraksis).
- 176 I forbindelse med individuelle afgørelser fremgår det således af fast retspraksis, at forpligtelsen til at begrunde en sådan afgørelse har til formål, ud over at gøre det muligt at udøve en retslig kontrol, at give den berørte part oplysninger, der er tilstrækkelige til at afgøre, om afgørelsen muligvis er behæftet med en sådan mangel, at dens gyldighed kan anfægtes. Det skal dog bemærkes, at det begrundelseskrav, der følger af artikel 296 TEUF, udgør en væsentlig formforskrift, som skal adskilles fra spørgsmålet om, hvorvidt begrundelsen er materielt rigtig, hvilket henhører under realiteten for så vidt angår den anfægtede retsakts lovlighed (jf. dom af 29.9.2011, Elf Aquitaine mod Kommissionen, C-521/09 P, EU:C:2011:620, præmis 146 og 148 og den deri nævnte retspraksis). De klagepunkter og argumenter, som har til formål at bestride rigtigheden af denne retsakt, er derfor uden betydning inden for rammerne af et anbringende om manglende eller mangelfuld begrundelse (jf. i denne retning dom af 22.3.2001, Frankrig mod Kommissionen, C-17/99, EU:C:2001:178, præmis 35-38, og af 15.6.2005, Corsica Ferries France mod Kommissionen, T-349/03, EU:T:2005:221, præmis 52 og 59).
- 177 I den foreliggende sag er den anfægtede afgørelses begrundelse, i modsætning til det af sagsøgeren anførte, tilstrækkelig til at gøre det muligt for selskabet at kende de grunde, der førte Kommissionen til at holde sagsøgeren solidarisk ansvarlig for betaling af den bøde, der blev pålagt selskabets datterselskaber for selskabets direkte deltagelse i det omhandlede kartel, og til at gøre det muligt for Retten at udøve sin prøvelsesret.
- 178 Hvad indledningsvis angår afgørelsen om at anvende formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse på perioden forud for datoen for børsintroduktionen fremgår det af 748.-754. betragtning til den anfægtede afgørelse, at Kommissionen forklarede, at den omstændighed, at sagsøgeren indirekte kontrollerede 100% af de stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, stillede sagsøgeren i en situation, der svarer til det tilfælde, hvor der er én ejer af hele kapitalen i det sidstnævnte selskab. Desuden forklarede Kommissionen bl.a. i 751.-753. betragtning til denne afgørelse, at de af Apollo og af Prysmians ledelse foretagne investeringer var rent passive, og at de indebar et afkald på at udøve de stemmerettigheder, der er knyttet til Prysmians aktier, til sagsøgerens fordel. På dette grundlag var Kommissionen på baggrund af den retspraksis, der henvises til i 697.-702. betragtning til denne afgørelse, af den opfattelse, at den med rette kunne holde sagsøgeren solidarisk ansvarlig for betalingen af den bøde, der blev pålagt selskabets datterselskaber.
- 179 Hvad dernæst angår konstateringen af sagsøgerens udøvelse af en afgørende indflydelse på intervenienterne for perioden fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009 forklarede Kommissionen sin konklusion om, at sagsøgeren havde udøvet en sådan indflydelse ved i overensstemmelse med retspraksis at støtte sig på objektive faktorer i lyset af de økonomiske, organisatoriske og juridiske forbindelser mellem sagsøgeren og intervenienterne. Disse faktorer blev beskrevet enkeltvist og udførligt i 758.-771. betragtning til den anfægtede afgørelse samt vægtet i deres helhed i 772.-781. betragtning til den nævnte afgørelse. Desuden besvarede Kommissionen de af sagsøgeren fremførte hovedargumenter inden for rammerne af denne endelige vægtning, bl.a. i 773.-778. betragtning til denne afgørelse. Endelig skal det bemærkes, at Kommissionens forklaringer i modsætning til, hvad sagsøgeren har gjort gældende, vedrørte ikke blot perioden forud for datoen for børsintroduktionen, men ligeledes perioden efter denne dato, således som det også fremgår af de foranstaltninger, som blev undersøgt i 766.-770. betragtning til den samme afgørelse.
- 180 Hvad endelig angår konklusionen om, at sagsøgeren ikke over for Prysmian-koncernen handlede som en rent finansiel investor, gav Kommissionen sagsøgeren et klart svar navnlig i 779. betragtning til den anfægtede afgørelse, hvori Kommissionen anførte, at udøvelsen af stemmerettighederne med hensyn til

strategiske beslutninger for datterselskabets handelsmæssige adfærd, såsom betegnelsen af den øverste ledelse og godkendelsen af ledelses- eller forvaltningsplaner, vidner om en åbenbar udøvelse af en afgørende indflydelse og ikke blot om en midlertidig økonomisk investering.

- 181 Det følger heraf, at Kommissionen opfyldte den begrundelsespligt, der påhviler den i henhold til artikel 296 EF, såvel hvad angår anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse som hvad angår konstateringen af sagsøgerens udøvelse af en afgørende indflydelse på intervenienterne i hele overtrædelsesperioden. Kommissionen forklarede endvidere, hvorfor sagsøgeren ikke kunne betragtes som en rent finansiel investor over for Prysmian-koncernen.
- 182 Såvel det andet anbringendes andet led som dette anbringende i sin helhed må således forkastes.

3. Det tredje anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt tilsidesættelse af princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning

- 183 Sagsøgeren har gjort gældende, at den anfægtede afgørelse tilsidesætter sagsøgerens grundlæggende rettigheder.
- 184 For det første har sagsøgeren navnlig gjort gældende, at den af Kommissionen anvendte formodning om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden forud for datoen for børsintroduktionen er i strid med princippet om uskyldsformodning og med artikel 6, stk. 2, i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«), samt med artikel 48, stk. 1, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«). Sagsøgeren har tilføjet, at Kommissionen ikke tog højde for de beviser, som selskabet havde fremført til støtte for at afkræfte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse.
- 185 For det andet er sagsøgeren af den opfattelse, at den omstændighed, at selskabet holdes solidarisk ansvarligt for betalingen af den bøde, der blev pålagt dets datterselskaber, på grund af sin egenskab af moderselskab, strider imod princippet om personligt ansvar, da hverken sagsøgeren eller dens repræsentanter deltog i tilsidesættelsen af artikel 101 TEUF.
- 186 Kommissionen og intervenienterne har bestridt disse argumenter.
- 187 Hvad for det første angår princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning skal det bemærkes, at Unionens retsinstanser gentagne gange har udtalt, at Kommissionen ikke tilsidesætter de nævnte principper ved at anvende formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse.
- 188 Det bemærkes først og fremmest, at det fremgår af retspraksis, at det forhold, at moderselskabet i en koncern, som udøver en afgørende indflydelse på sine datterselskaber, kan pålægges solidarisk ansvar for disses overtrædelser af konkurrencereglerne, på ingen måde udgør en tilsidesættelse af princippet om personligt ansvar, men netop er udtryk for dette princip. Moderselskabet og de datterselskaber, som det udøver en afgørende indflydelse på, er nemlig i fællesskab retssubjekt i en fælles virksomhed som omhandlet i EU-konkurrenceretten og ansvarlige for denne, og såfremt denne virksomhed forsætligt eller uagtsomt overtræder konkurrencereglerne, udløser dette det fælles personlige ansvar for alle retssubjekter i koncernstrukturen, uanset om der er tale om moderselskabet eller om et datterselskab (jf. dom af 27.9.2012, Nynäs Petroleum og Nynas Belgium mod Kommissionen, T-347/06, EU:T:2012:480, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis; jf. ligeledes i denne retning generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse Akzo Nobel m.fl. mod Kommissionen, C-97/08 P, EU:C:2009:262, punkt 97).

- 189 Det fremgår dernæst af fast retspraksis, at formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse ikke er i strid med retten til uskyldsformodning, dels fordi den ikke fører til en skyldsformodning for det ene eller andet af disse selskaber (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, præmis 149 og den deri nævnte retspraksis), dels fordi formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse er afkræftelig (jf. dom af 19.6.2014, FLS Plast mod Kommissionen, C-243/12 P, EU:C:2014:2006, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 190 Endelig skal det blot tilføjes, at i modsætning til, hvad sagsøgeren har anført, indebærer den omstændighed, at det er vanskeligt at fremlægge de nødvendige beviser for at afkræfte formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse, ikke i sig selv, at denne formodning er uafkræftelig (jf. i denne retning dom af 16.6.2016, Evonik Degussa og AlzChem mod Kommissionen, C-155/14 P, EU:C:2016:446, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 191 Heraf følger, at sagsøgerens argument om, at formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse er uforenelig med princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning, som omhandlet i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder og i chartret, må forkastes.
- 192 For det andet kan det af sagsøgeren anførte om, at hverken selskabet eller dets repræsentanter deltog i det omhandlede kartel, i betragtning af den i præmis 188 ovenfor nævnte retspraksis ikke tiltrædes.
- 193 Hvad for det tredje angår sagsøgerens argument om, at Kommissionen ikke gav en tilstrækkelig begrundelse for at afvise sagsøgerens afkræftelse af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse, må det fastslås, at der allerede i forbindelse med det andet anbringende er taget stilling til et sådant argument, og at det af de samme grunde må forkastes.
- 194 Det følger heraf, at den omstændighed, at sagsøgeren holdes solidarisk ansvarlig for betalingen af den bøde, der blev pålagt selskabets datterselskaber, på grund af dets egenskab af moderselskab, i modsætning til, hvad sagsøgeren har hævdet, ikke er i strid med princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning, som påstået af sagsøgeren i dette anbringende.
- 195 Det tredje anbringende må derfor forkastes.

4. Det fjerde anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt et åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om individuelle straffe

- 196 Sagsøgeren har i det væsentlige anført, at Kommissionen anlagde et åbenbart urigtigt skøn og tilsidesatte retssikkerhedsprincippet og princippet om individuelle straffe ved ikke at fastsætte de solidarisk hæftende meddebitorers kvoteandele som led i deres indbyrdes forhold og ved at begrænse sig til at fastslå, at de hæftede solidarisk. En sådan fastsættelse er efter sagsøgerens opfattelse ikke nødvendig, når selskaberne tilhører den samme koncern på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse. Når den økonomiske enhed, der udgøres af disse selskaber, derimod, som i den foreliggende sag, ikke længere findes, er Kommissionen forpligtet til at foretage denne fastsættelse i den nævnte afgørelse.
- 197 Kommissionen har bestridt disse argumenter.
- 198 Sagsøgeren har nærmere bestemt anført, at for så vidt som selskabet ikke længere udgjorde en økonomisk enhed med intervenienterne på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, var Kommissionen forpligtet til at fastsætte de kvoteandele af bøden, som hver af disse skal betale som led i deres indbyrdes forhold.

- 199 Ifølge Domstolens praksis vedrører det EU-retlige begreb om solidarisk hæftelse for betaling af bøden, for så vidt som det blot er et udtryk for virksomhedsbegrebets fuldstændige retsvirkninger, udelukkende virksomheden og ikke de selskaber, som denne udgøres af (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, præmis 150 og den deri nævnte retspraksis).
- 200 Selv om det følger af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003, at Kommissionen kan pålægge flere selskaber en bøde solidarisk, når de er en del af den samme virksomhed, giver hverken affattelsen af denne bestemmelse eller formålet med solidaritetsordningen mulighed for at finde, at denne sanktionsbeføjelse ud over fastsættelsen af de ydre solidaritetsforhold ligeledes omfatter fastsættelsen af de solidarisk hæftende meddebitorers kvoteandele som led i deres indbyrdes forhold (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, præmis 151 og den deri nævnte retspraksis).
- 201 Tværtimod befinder solidaritetsordningens formål sig i den omstændighed, at den er et supplerende retligt instrument, som Kommissionen besidder for at kunne styrke effektiviteten af sine handlinger på området for inddrivelse af bøder pålagt for overtrædelse af konkurrenceretten, eftersom denne ordning nedsætter risikoen for insolvens for Kommissionen i sin egenskab af kreditor for det skyldige beløb, som disse bøder udgør, hvilket bidrager til det afskrækkende formål, som generelt forfølges ved konkurrenceretten (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, præmis 152 og den deri nævnte retspraksis).
- 202 Fastsættelsen af de solidarisk hæftende meddebitorers kvoteandele i deres indbyrdes forhold tilsigter ikke dette dobbelte formål. Der er nemlig tale om en tvist, som indtræder på et senere tidspunkt, og som i princippet ikke længere er i Kommissionens interesse, for så vidt som hele bøden er blevet betalt til den af en eller flere af disse meddebitorer (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-625/13 P, EU:C:2017:52, præmis 153 og den deri nævnte retspraksis).
- 203 I det foreliggende tilfælde er det i lyset af den retspraksis, som er nævnt i præmis 199-202 ovenfor, tilstrækkeligt at fastslå, at Kommissionen i nærværende sag ikke var forpligtet til at fastsætte sagsøgerens og intervenienternes kvoteandele som led i deres indbyrdes forhold. I det omfang, som det fremgår af gennemgangen af det første anbringende, at Kommissionen med rette konkluderede, at sagsøgeren og intervenienterne under hele overtrædelsesperioden udgjorde én virksomhed som omhandlet i konkurrenceretten, kunne Kommissionen nemlig begrænse sig til at fastsætte størrelsen af den bøde, som disse selskaber blev pålagt solidarisk ansvar for.
- 204 I øvrigt kan sagsøgerens argument om, at intervenienterne på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse ikke længere udgjorde en økonomisk enhed med sagsøgeren, ikke rejse tvivl om den i præmis 203 ovenfor anførte konklusion.
- 205 Det skal for det første bemærkes, at hvis det pågældende argument blev taget til følge, ville dette stride mod selve begrebet solidarisk ansvar. Det skal i denne forbindelse fastslås, at solidaritetsordningen pr. definition indebærer, at Kommissionen kan henvende sig enten til moderselskabet eller datterselskabet uden at fastsætte kvoteandele i den betydning, som sagsøgeren har hævdet. Som Domstolen allerede har fastslået, findes der nemlig ingen »prioritet« for, om det ene eller det andet selskab skal pålægges en bøde (jf. dom af 18.7.2013, Dow Chemical m.fl. mod Kommissionen, C-499/11 P, EU:C:2013:482, præmis 49 og den deri nævnte retspraksis).
- 206 For det andet må det fastslås, at såfremt et sådant argument blev taget til følge, ville dette kunne skade formålet med solidaritetsordningen, der ifølge den i præmis 201 ovenfor nævnte retspraksis befinder sig i den omstændighed, at den er et supplerende retligt instrument, som Kommissionen besidder for at kunne styrke både effektiviteten på området for pålagte bøder og det afskrækkende formål, som generelt forfølges ved konkurrenceretten.

207 Henset til ovenstående betragtninger skal det efter en detaljeret prøvelse fastslås, at Kommissionen ikke begik nogen fejl eller tilsidesatte retssikkerhedsprincippet og princippet om individuelle straffe ved ikke at fastsætte sagsøgeren og intervenienternes kvoteandele som led i deres indbyrdes forhold.

208 Det fjerde anbringende må derfor forkastes.

5. Det femte anbringende vedrørende tilsidesættelse af retten til forsvar

209 Det er sagsøgerens opfattelse, at Kommissionen tilsidesatte selskabets ret til forsvar under den administrative procedure. Sagsøgeren har opdelt dette anbringende i tre led, idet der for det første henvises til, at Kommissionen ikke gav selskabet aktindsigt i dokumenter, der er afgørende for dets forsvar, for det andet til, at Kommissionen på ulovlig vis forsinkede aktindsigten i øvrige afgørende dokumenter, og for det tredje til, at den uforholdsmæssigt lange varighed af proceduren skadede selskabets mulighed for at forsvare sig.

a) Det første led om, at Kommissionen ikke gav sagsøgeren aktindsigt i beviser, der er afgørende for selskabets forsvar

210 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen i den anfægtede afgørelse støttede sig på en række belastende beviser til støtte for selskabets ansvar i kartellet, selv om disse beviser ikke blev fremsendt til det. Der er især tale om det dokument, som indeholder beviset for rækkevidden af de delegerede beføjelser for bestyrelsesmedlemmerne i PIA, samt de dokumenter, som indeholder beviset for lønudvalget og det interne kontroludvalgs rolle.

211 Kommissionen har bestridt disse argumenter.

212 Overholdelse af retten til forsvar er ifølge fast retspraksis en grundlæggende rettighed i EU-retten, som er fastsat i chartrets artikel 41, stk. 2, litra a), som kræver, at retten til forsvar overholdes i enhver procedure (jf. dom af 17.12.2014, Pilkington Group m.fl. mod Kommissionen, T-72/09, ikke trykt i Sml., EU:T:2014:1094, præmis 232 og den deri nævnte retspraksis).

213 Overholdelsen af retten til forsvar indebærer, at den pågældende virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at tage stilling dels til, om de fremførte faktiske forhold og andre omstændigheder faktisk foreligger, og hvilken betydning de har, dels til de dokumenter, som Kommissionen påberåber sig til støtte for, at der foreligger en overtrædelse af traktaten (dom af 7.1.2004, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, EU:C:2004:6, præmis 66).

214 Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 fastsætter i denne retning dels, at Kommissionen giver de virksomheder eller virksomhedssammenslutninger, der er omfattet af den procedure, som den har iværksat, lejlighed til at udtale sig om Kommissionens klagepunkter, dels, at Kommissionen kun lægger de klagepunkter til grund for sine beslutninger, som de deltagende parter har haft lejlighed til at udtale sig om.

215 Det fremgår endvidere af fast retspraksis, at en manglende udlevering af et dokument udelukkende udgør en tilsidesættelse af retten til forsvar, såfremt den berørte virksomhed for det første beviser, at Kommissionen har benyttet dette dokument som grundlag for et klagepunkt vedrørende eksistensen af en overtrædelse, og for det andet at dette klagepunkt udelukkende kan bevises ved henvisning til dette dokument. Såfremt der findes andre dokumentbeviser, som de pågældende virksomheder var bekendt med under den administrative procedure, og som konkret støtter Kommissionens konklusioner, kan den omstændighed, at det ikke udleverede, belastende dokument udelukkes som bevismiddel, ikke afkræfte rigtigheden af de klagepunkter, der er fastslået i den anfægtede afgørelse. Det påhviler således den berørte virksomhed at bevise, at det resultat, som Kommissionen er kommet

til i afgørelsen, ville have været et andet, såfremt et ikke udleveret dokument, som Kommissionen har benyttet som grundlag for at anse denne virksomhed for skyldig, måtte udelukkes som belastende bevis (jf. dom af 9.9.2015, Toshiba mod Kommissionen, T-104/13, EU:T:2015:610, præmis 129 og den deri nævnte retspraksis).

- 216 Selv om sagsøgeren i det foreliggende tilfælde har gjort gældende, at selskabet fra Kommissionen hverken modtog dokumentet vedrørende rækkevidden af de delegerede beføjelser for bestyrelsesmedlemmerne i PIA eller dokumenterne vedrørende lønudvalget og det interne kontroludvalg, skal det i lighed med det af Kommissionen anførte fastslås, at dette anbringende savner grundlag i de faktiske omstændigheder.
- 217 For det første blev dokumentet vedrørende rækkevidden af de delegerede beføjelser for bestyrelsesmedlemmerne i PIA som anført af Kommissionen, uden at dette blev bestridt af sagsøgeren, bragt til sagsøgerens kundskab den 27. marts 2012, og selskabet fik aktindsigt i såvel en fortrolig som en ikke-fortrolig udgave af dette dokument.
- 218 Hvad dernæst angår dokumenterne vedrørende lønudvalget bemærkes, at der er tale om den fortrolige udgave af intervenienternes svar på klagepunktsmeddelelsen. Den 4. januar og den 12. marts 2012 samt den 11. september 2013 fik sagsøgeren aktindsigt i den ikke-fortrolige udgave af dette svar, hvoraf de af Kommissionen nævnte elementer i forhold til sagsøgeren fremgår.
- 219 Hvad endelig angår dokumentet vedrørende det interne kontroludvalg er der tale om et dokument, som er identisk med dokumentet i bilag 15 til intervenienternes svar på en anmodning om oplysninger den 20. oktober 2009, som sagsøgeren fik aktindsigt i, navnlig den 26. januar 2012.
- 220 Det følger heraf, at Kommissionen ikke havde meddelt afslag på aktindsigt i de dokumenter, som sagsøgeren har angivet i stævningen, og at Kommissionen derfor opfyldte de forpligtelser, der påhviler den i overensstemmelse den i præmis 215 ovenfor nævnte retspraksis.
- 221 Sagsøgeren har desuden gjort gældende, at selskabet ikke fik aktindsigt i andre sagsakter, som f.eks. dokumenterne [fortroligt]. Eftersom dette anbringende er blevet fremsat for første gang for Retten i forbindelse med replikken, og det heller ikke støttes på omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne, skal det afvises fra realitetsbehandling. Det bemærkes under alle omstændigheder, således som Kommissionen har anført, at dokument [fortroligt] blev fremsendt til sagsøgeren den 8. september 2011, og dokument [fortroligt] indeholder kun offentligt tilgængelige oplysninger, hvilket fodnote 1127 til den anfægtede afgørelse viser.
- 222 Det femte anbringendes første led må herefter forkastes.

b) Det andet led om, at Kommissionen på ulovlig vis forsinkede aktindsigten i andre dokumenter, som var afgørende for sagsøgerens forsvar

- 223 Sagsøgeren har indledningsvis anført, at Kommissionen først fremlagde oplysninger, som var afgørende for selskabets forsvar, på et meget sent tidspunkt i undersøgelsen, nemlig den 17. maj 2013, således at selskabet ikke har været i stand til på passende vis at udøve sin ret til forsvar. Disse både belastende og diskulperende oplysninger vedrører for det første beviser med henblik på at fastlægge det strategiske udvalgs rolle, for det andet beviser vedrørende lønudvalget og det interne kontroludvalg, for det tredje beviser vedrørende de spørgsmål, der blev undersøgt på de månedlige møder, og for det fjerde beviser til støtte for det af Kommissionen hævdede om, at sagsøgeren havde handlet som en industriel ejer.
- 224 Dernæst har sagsøgeren anført, at den forsinkede fremlæggelse af disse oplysninger ikke afhjalp tilsidesættelsen af selskabets ret til forsvar, for så vidt som det ikke rådede over disse oplysninger hverken under forberedelsen af sit svar på klagepunktsmeddelelsen eller under høringen i juni 2012.

Det er endvidere sagsøgerens opfattelse, at Kommissionen, hvis selskabet havde haft mulighed for at gøre sine synspunkter gældende vedrørende disse beviser på et tidligere stadium, kunne have taget mere hensyn hertil.

- 225 Sagsøgeren har herudover gjort gældende, at der ikke er grundlag for Kommissionens begrundelse, hvorefter den forsinkede aktindsigt i disse oplysninger er begrundet i nødvendigheden af på forhånd at godtgøre, at der er grundlag for beviserne, før de videregives. Sagsøgeren har anført, at størstedelen af de relevante beviser var til Kommissionens rådighed mere end et år forinden.
- 226 Sagsøgeren har endelig anmodet Retten om i overensstemmelse med artikel 64, stk. 4, i procesreglementet af 2. maj 1991 med henblik på en undersøgelse for lukkede døre at pålægge Kommissionen at fremlægge alle de relevante internt offentliggjorte dokumenter, som blev offentliggjort af Kommissionen mellem den 1. marts 2012 og den 17. maj 2013, navnlig korrespondancen med den juridiske tjeneste og høringskonsulenten samt referatet af møderne i den sagsansvarlige gruppe eller gruppens interne skriftlige instrukser.
- 227 Kommissionen har bestridt disse argumenter.
- 228 Sagsøgeren har i det væsentlige gjort gældende, at Kommissionen for sent gav selskabet aktindsigt i dokumenter, der er afgørende for dets forsvar.
- 229 Overholdelsen af retten til forsvar indebærer ifølge den i præmis 213 ovenfor nævnte retspraksis i det væsentlige, at den pågældende virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at tage stilling til, om de fremførte faktiske forhold og andre omstændigheder faktisk foreligger, og hvilken betydning de har.
- 230 I den foreliggende sag skal det bemærkes, at sagsøgeren ikke, som det er tilfældet i forbindelse med det første led, inden for rammerne af nærværende led har gjort gældende, at selskabet ikke fik aktindsigt i dokumenter, der er væsentlige for udøvelsen af dets forsvar mod de klagepunkter, som Kommissionen fremsatte mod det i den anfægtede afgørelse, men kun har foreholdt Kommissionen, at disse dokumenter blev fremsendt for sent.
- 231 Det skal imidlertid for det første indledningsvis bemærkes, at de dokumenter, som sagsøgeren har henvist til, blev fremsendt til selskabet den 17. maj 2013, dvs. omkring 10 måneder inden vedtagelsen af den anfægtede afgørelse. Under disse omstændigheder kan sagsøgeren ikke med føje gøre gældende, at selskabet ikke fik mulighed for at fremsætte sine bemærkninger til disse forhold som følge af manglen på tilstrækkelig tid til at undersøge dem. Det skal dernæst fastslås, at sagsøgeren rent faktisk udtalte sig om disse dokumenter, bl.a. den 17. juni 2013, en måned efter fremsendelsen heraf, og at der ikke er noget i selskabets indlæg, der, som hævdet af sagsøgeren, kan godtgøre, at Kommissionen ikke havde tilstrækkelig tid til at tage hensyn selskabets bemærkninger. Endelig har sagsøgeren ikke præcist forklaret, hvilke argumenter selskabet kunne have fremført, hvis manglen på den nødvendige tid ikke havde forhindret selskabet heri.
- 232 Det skal for det andet bemærkes, at blandt de dokumenter, der ifølge sagsøgeren blev fremsendt for sent, vedrører to af dem Kommissionens konklusioner vedrørende selskabets deltagelse i Prysmians lønudvalg og det interne kontroludvalg. Det fremgår imidlertid af den analyse, der er foretaget inden for rammerne af det første anbringende i præmis 120-124 ovenfor, at disse to forhold ikke kan anvendes af Kommissionen som begrundelse for dens konklusion om, at sagsøgeren havde udøvet en afgørende indflydelse på intervenienterne. Under disse omstændigheder må sagsøgerens kritik med hensyn til, at disse dokumenter blev fremsendt for sent, forkastes som irrelevant. Henset i øvrigt til, at de omhandlede dokumenter, dvs. referaterne fra Prysmians bestyrelsesmøder og de månedlige rapporter, var kortfattede, kan sagsøgeren ikke gøre gældende, at selskabet ikke havde tid til at undersøge dem med henblik på at forberede sit forsvar ved Kommissionen.

- 233 For det tredje kan sagsøgeren ikke med føje gøre gældende, at de dokumenter, som blev fremsendt den 17. maj 2013, udgjorde det eneste grundlag for Kommissionens argumentation. Det bemærkes i denne forbindelse, at Kommissionens konklusioner i den anfægtede afgørelse hviler på flere andre dokumenter, der i det væsentlige blev fremsendt til sagsøgeren efter vedtagelsen af klagepunktsmeddelelsen den 30. juni 2011.
- 234 Selv om sagsøgeren for det fjerde ikke fik aktindsigt i disse dokumenter med henblik på at forberede sit svar på klagepunktsmeddelelsen, skal det bemærkes, at klagepunktsmeddelelsen i henhold til retspraksis udgør et forberedende dokument, hvis faktiske og retlige vurderinger er af rent foreløbig karakter (dom af 5.12.2013, HSE mod Kommissionen, C-448/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2013:801, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis). Der er derfor intet til hinder for, at dokumenter, der modtages som svar på klagepunktsmeddelelsen, efterfølgende anvendes i den endelige afgørelse, forudsat at den berørte part som i den foreliggende sag sættes i stand til at udtale sig om disse dokumenter.
- 235 Det femte anbringendes andet led må derfor forkastes, idet det dels er irrelevant, dels er ugrundet. Hvad desuden angår den af sagsøgeren foreslåede foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at selskabet ikke har forklaret, på hvilken måde foranstaltningen kan støtte dets argumentation. Under disse omstændigheder kan sagsøgerens anmodning om foranstaltning med henblik på sagens tilrettelæggelse ikke tages til følge.

c) Det tredje led vedrørende den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed

- 236 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen tilsidesatte princippet om god forvaltningsskik som følge af den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed. I denne henseende har selskabet bl.a. anført, at undersøgelsen fortsatte i mere end fem år, nemlig fra den 9. januar 2009 til den 2. april 2014. Selskabet har tilføjet, at denne varighed fik konsekvenser for dets forsvar, eftersom det først modtog klagepunktsmeddelelsen den 30. juni 2011, hvor GSCP V-fondene allerede i 2010 havde afhændet deres sidste andel i Prysmians selskabskapital. Sagsøgeren er ligeledes af den opfattelse, at i det tilfælde, hvor den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed ikke begrundes en annullation af den anfægtede afgørelse, bør Retten ikke desto mindre af billighedsgrunde nedsætte størrelsen af den bøde, som selskabet er blevet pålagt.
- 237 Kommissionen har bestridt disse argumenter.
- 238 Overholdelse af en rimelig frist ved gennemførelsen af administrative procedurer på området for konkurrencepolitik udgør i henhold til fast retspraksis et generelt EU-retligt princip, hvis overholdelse Unionens retsinstanser sikrer (jf. dom af 19.12.2012, Heineken Nederland og Heineken mod Kommissionen, C-452/11 P, ikke trykt i Sml., EU:C:2012:829, præmis 97 og den deri nævnte retspraksis).
- 239 Princippet om en rimelig frist som led i en administrativ procedure er atter blevet fastslået i chartrets artikel 41, stk. 1, hvorefter »enhver har ret til at få sin sag behandlet uvildigt, retfærdigt og inden for en rimelig frist af Unionens institutioner og organer« (jf. dom af 5.6.2012, Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, T-214/06, EU:T:2012:275, præmis 284 og den deri nævnte retspraksis).
- 240 Rimeligheden af varigheden af hver fase i proceduren skal vurderes ud fra de særlige omstændigheder, der kendetegner de enkelte sager, herunder sagens baggrund, parternes adfærd under proceduren, hvad der står på spil for de forskellige berørte virksomheder og sagens kompleksitet (jf. i denne retning dom af 20.4.1999, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, T-305/94 – T-307/94, T-313/94– T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 og T-335/94, EU:T:1999:80, præmis 126).

- 241 Domstolen har ligeledes fastslået, at den administrative procedure for Kommissionen på det konkurrencepolitiske område kan give anledning til en undersøgelse i to successive faser, som hver har sin egen indre logik. Den første fase, som strækker sig indtil klagepunktsmeddelelsen, har som starttidspunkt den dato, hvor Kommissionen, som udøver sin af EU-lovgiver tildelte kompetence, træffer foranstaltninger, der indebærer kritik for at have begået en overtrædelse, og som skal gøre det muligt for Kommissionen at tage stilling til procedurens tilrettelæggelse. Den anden fase strækker sig fra klagepunktsmeddelelsen til vedtagelsen af den endelige afgørelse. Den skal gøre det muligt for Kommissionen endeligt at tage stilling til den kritiserede overtrædelse (dom af 21.9.2006, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, præmis 38).
- 242 Desuden fremgår det af retspraksis, at når tilsidesættelsen af princippet om overholdelse af en rimelig frist kan have haft betydning for udfaldet af proceduren, kan en sådan tilsidesættelse bevirke en annullation af den anfægtede afgørelse (jf. i denne retning dom af 21.9.2006, *Technische Unie mod Kommissionen*, C-113/04 P, EU:C:2006:593, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).
- 243 Det skal ikke desto mindre præciseres, at hvad angår anvendelsen af konkurrencereglerne kan overskridelsen af en vis rimelig frist kun udgøre en grund til annullation af afgørelser om konstatering af overtrædelser, såfremt det er godtgjort, at tilsidesættelsen af princippet om overholdelse af en rimelig frist har påvirket de pågældende virksomheders ret til forsvar. En tilsidesættelse af forpligtelsen til at træffe afgørelse inden for en rimelig frist er bortset fra dette særlige tilfælde uden betydning for gyldigheden af den administrative procedure i henhold til forordning nr. 1/2003 (dom af 21.9.2006, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, præmis 42).
- 244 Endelig er overholdelsen af retten til forsvar, hvilket princips grundlæggende karakter er blevet fremhævet flere gange i Domstolens praksis, af afgørende betydning i procedurer som den i den foreliggende sag omhandlede, hvorfor det er vigtigt at undgå, at disse rettigheder lider uoprettelig skade på grund af undersøgelsesfasens udstrakte varighed, og at denne varighed kan være til hinder for, at der fremføres beviser til gendrivelse af adfærd, som efter sin art kan medføre, at de berørte virksomheder stilles til ansvar. Af denne årsag skal undersøgelsen af en eventuel hindring for udøvelsen af retten til forsvar ikke være begrænset til selve den fase, hvorunder denne ret har fuld virkning, nemlig den administrative procedures anden fase. Vurderingen af årsagen til den eventuelle svækkelse af retten til forsvar skal udstrække sig til hele denne procedure og vedrører dennes samlede varighed (dom af 21.9.2006, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied mod Kommissionen*, C-105/04 P, EU:C:2006:592, præmis 50 og den deri nævnte retspraksis).
- 245 I den foreliggende sag skal det fastslås, at hvad angår den første fase af den administrative procedure, dvs. den, som strækker sig fra meddelelsen over for intervenienterne af beslutningen om gennemførelse af en kontrolundersøgelse i januar 2009 indtil modtagelsen af klagepunktsmeddelelsen i juni 2011, gik der mere end 29 måneder. Den anden fase af den administrative procedure, som strækker sig fra modtagelsen af klagepunktsmeddelelsen til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse i april 2014, dækker en periode på 33 måneder.
- 246 Det skal i denne forbindelse fastslås, at varigheden af den første fase af den administrative procedure og varigheden af procedurens anden fase ikke er uforholdsmæssige, henset til de handlinger, som Kommissionen måtte foretage med henblik på at færdiggøre sin undersøgelse og vedtage den anfægtede afgørelse.
- 247 Indledningsvis skal det således bemærkes, som Kommissionen ligeledes har anført, at undersøgelsen vedrørte et kartel med et globalt omfang og et stort samlet antal deltagere, der varede næsten 10 år, og hvorunder der i forbindelse med Kommissionens undersøgelse måtte ajourføres betydelige mængder beviser indeholdt i sagsakterne, herunder alle de oplysninger, som blev indsamlet i

forbindelse med kontrolundersøgelserne og modtaget fra de virksomheder, som havde ansøgt om bødefritagelse. Endvidere fremsendte Kommissionen under den nævnte undersøgelse begæringer om oplysninger til deltagerne i den berørte sektor i overensstemmelse med artikel 18 i forordning nr. 1/2003 eller samarbejdsmeddelelsens punkt 12.

- 248 Det skal dernæst bemærkes, at mængden af beviserne førte Kommissionen til at vedtage en afgørelse i den engelske version på 287 sider, hvis bilag 1 indeholder de fuldstændige henvisninger til alle de beviser, som blev indsamlet under undersøgelsesfasen, og at omfanget og rækkevidden af kartellet samt de sproglige vanskeligheder ligeledes synes bemærkelsesværdige. Der skal i denne henseende henvises til, at den anfægtede afgørelse havde 26 adressater fra en lang række lande, der for størstedelens vedkommende havde deltaget i kartellet under forskellige retlige former og var blevet omstruktureret under og efter kartelperioden. Desuden skal det bemærkes, at afgørelsen, der var affattet på engelsk, skulle oversættes i sin helhed til tysk, fransk og italiensk.
- 249 Det fremgår endelig af tvistens baggrund som beskrevet i præmis 3-10 ovenfor, at Kommissionen under den administrative procedure foretog en hel række skridt, som begrundes varigheden af hver fase af den pågældende procedure, og hvis tilstrækkelige karakter i forbindelse med undersøgelsen ikke på særlig vis er blevet anfægtet af sagsøgeren.
- 250 Varigheden af de to faser i den administrative procedure var derfor rimelig med henblik på at give Kommissionen mulighed for at foretage en grundig vurdering af de af undersøgelsen berørte parter fremlagte beviser og fremførte argumenter.
- 251 Det følger heraf, at sagsøgeren ikke med føje kan gøre gældende, at varigheden af den administrative procedure for Kommissionen var for lang, og at sidstnævnte havde tilsidesat princippet om en rimelig frist.
- 252 Selv hvis det eventuelt måtte fastslås, at den samlede varighed af den administrative procedure var for lang, og at der er sket tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist, er en sådan konstatering i betragtning af den i præmis 242-244 ovenfor nævnte retspraksis under alle omstændigheder ikke i sig selv tilstrækkelig til at fastslå, at den anfægtede afgørelse skal annulleres.
- 253 Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at den omstændighed, at den administrative procedure var for lang, »påvirkede selskabets mulighed for at forsvare sig«, navnlig for så vidt som selskabet på det tidspunkt, hvor det blev underrettet om, at det var omfattet af undersøgelsens anvendelsesområde, dvs. på datoen for klagepunktsmeddelelsen den 30. juni 2011, allerede havde afhændet den sidste andel i intervenienternes selskabskapital, og at det derfor kun fik begrænset aktindsigt i beviserne for sin investering. I denne forbindelse er det dog tilstrækkeligt at minde om, at i medfør af den almindelige pligt til at udvise forsigtighed, som påhviler enhver virksomhed eller virksomhedssammenslutning, er sagsøgeren ifølge fast retspraksis forpligtet til at drage omsorg for at bevare dokumenter i sine forretningsbøger eller arkiver, som gør det muligt at genkalde sagsøgerens aktiviteter, navnlig for at råde over de nødvendige beviser i tilfælde af retsforfølgning eller administrative procedurer (jf. i denne retning dom af 16.6.2011, Heineken Nederland og Heineken mod Kommissionen, T-240/07, EU:T:2011:284, præmis 301 og den deri nævnte retspraksis). Denne forpligtelse finder i overensstemmelse med dom af 27. juni 2012, Bolloré mod Kommissionen (T-372/10, EU:T:2012:325, præmis 152), ligeledes anvendelse på afhændelse af et datterselskab, hvilken afgørelse efter appel blev stadfæstet ved dom af 8.5.2014, Bolloré mod Kommissionen (C-414/12 P, EU:C:2014:301).
- 254 For så vidt angår sagsøgerens opfordring til Retten om af billighedsgrunde at nedsætte størrelsen af den bøde, som selskabet er blevet pålagt, i det tilfælde, hvor varigheden af den administrative procedure ikke begrundes en annullation af den anfægtede afgørelse, skal den anses for at være fremsat til støtte for selskabets påstand om en nedsættelse af dette beløb, der vil blive behandlet nedenfor i præmis 261.

- 255 Det femte anbringendes tredje led og dermed hele anbringendet må forkastes.
- 256 Henset til det foregående skal det fastslås, at det ikke er lykkedes sagsøgeren at godtgøre, at Kommissionen begik uregelmæssigheder, som begrundet en annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som den vedrører selskabet.
- 257 Sagsøgerens annullationspåstande må derfor forkastes.

B. Påstanden om nedsættelse af den bøde, som blev pålagt sagsøgeren

- 258 Sagsøgeren har opfordret Retten til at nedsætte den bøde, som selskabet er blevet pålagt, for at tage højde for de fejl, som Kommissionen begik i forbindelse med beregningen af bøden. Sagsøgeren har ligeledes opfordret Retten til af billighedsgrunde at nedsætte bøden, for det tilfælde, at varigheden af den administrative procedure ikke begrundet en annullation af den anfægtede afgørelse. Endelig har sagsøgeren anmodet Retten om, at selskabet omfattes af enhver bødenedsættelse, som måtte indrømmes intervenienterne i det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den nævnte afgørelse i sag T-475/14, Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi mod Kommissionen.
- 259 Før sagsøgerens forskellige påstande om nedsættelse af den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt, undersøges, skal det bemærkes, at legalitetskontrollen kompletteres af den fulde prøvelsesret, der er tillagt Unionens retsinstanser ved artikel 31 i forordning nr. 1/2003, i henhold til artikel 261 TEUF. Denne kompetence giver Unionens retsinstanser beføjelse til ud over en simpel legalitetskontrol af sanktionen at anlægge deres egen vurdering i stedet for Kommissionens og derfor ophæve, nedsætte eller forhøje den pålagte bøde eller tvangsbøde. Det skal imidlertid fremhæves, at udøvelsen af den fulde prøvelsesret ikke svarer til en kontrol af egen drift, og bemærkes, at proceduren for Unionens retsinstanser er kontradiktorisk. Med undtagelse af spørgsmål om grundlæggende retsprincipper, som retsinstanserne er forpligtet til at tage under påkendelse af egen drift, såsom en manglende begrundelse af den anfægtede afgørelse, er det op til sagsøgeren at gøre anbringender gældende til prøvelse af afgørelsen og at fremlægge oplysninger til støtte for disse anbringender (dom af 8.12.2011, KME Germany m.fl. mod Kommissionen, C-389/10 P, EU:C:2011:816, præmis 130 og 131).

1. Påstanden om nedsættelse af den pålagte bøde som følge af de fejl, som Kommissionen begik i forbindelse med beregningen af bøden

- 260 Hvad for det første angår sagsøgerens opfordring om at nedsætte den bøde, som selskabet er blevet pålagt, som følge af de fejl, som Kommissionen begik i forbindelse med beregningen af bøden, bemærkes, dels at de af sagsøgeren fremsatte anbringender til støtte for annullationspåstandene er blevet forkastet, dels at der ikke foreligger oplysninger, der i den foreliggende sag kan begrunde en nedsættelse af bøden. Det følger heraf, at denne påstand bør forkastes i sin helhed.

2. Påstanden om nedsættelse af den pålagte bøde som følge af den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed

- 261 Hvad for det andet angår sagsøgerens opfordring om af billighedsgrunde at nedsætte den bøde, som selskabet er blevet pålagt, som følge af den administrative procedures uforholdsmæssige varighed er det tilstrækkeligt at bemærke, at selv om Kommissionens tilsidesættelse af princippet om en rimelig frist kan begrunde en annullation af en afgørelse, som denne har truffet ved afslutningen af en administrativ procedure på grundlag af artikel 101 TEUF eller 102 TEUF, hvis denne tilsidesættelse ligeledes indebærer en tilsidesættelse af den omhandlede virksomheds ret til forsvar, kan en sådan tilsidesættelse af det nævnte princip, selv hvis denne antages godtgjort, ikke medføre en nedsættelse af den pålagte bøde (jf. dom af 26.1.2017, Villeroy & Boch mod Kommissionen, C-644/13 P, EU:C:2017:59, præmis 79 og den deri nævnte retspraksis).

262 Under alle omstændigheder blev den administrative procedures uforholdsmæssige varighed, som det fremgår af præmis 251 ovenfor, ikke fastslået i det foreliggende tilfælde. Følgelig bør denne påstand forkastes.

3. Påstanden om nedsættelse af bøden for at kunne være omfattet af enhver bødenedsættelse, som måtte indrømmes intervenienterne i det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den anfægtede afgørelse i sag T-475/14

263 Hvad endelig angår sagsøgerens påstand om at være omfattet af enhver bødenedsættelse, som Retten måtte indrømme intervenienterne i det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den nævnte afgørelse i sag T-475/14, Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi mod Kommissionen, skal det bemærkes, at sagsøgeren ikke er blevet holdt ansvarlig for det pågældende kartel på grund af selskabets direkte deltagelse i kartellets aktiviteter. I henhold til denne afgørelses artikel 1 er selskabet nemlig udelukkende blevet holdt ansvarlig for overtrædelsen som moderselskab for intervenienterne.

264 I et tilfælde, hvor moderselskabets ansvar udelukkende skyldes dets datterselskabs direkte deltagelse i overtrædelsen, og hvor disse to selskaber har anlagt parallelle søgsmål, der har samme genstand, kan Retten uden at træffe afgørelse ultra petita tage hensyn til annullationen af konstateringen af en overtrædelse med hensyn til datterselskabet for en bestemt periode og tilsvarende nedsætte den bøde, som moderselskabet og datterselskabet er blevet pålagt in solidum.

265 I denne forbindelse bemærkes for det første, at det, for at en økonomisk enhed kan pålægges et ansvar, er nødvendigt, at der føres bevis for, at en mindst én enhed har begået en overtrædelse af EU-konkurrencereglerne, og at denne omstændighed anføres i en afgørelse, der er blevet endelig, og for det andet, at årsagen til datterselskabets manglende ulovlige adfærd er uden relevans.

266 Det er i en sådan sammenhæng, at der skal henvises til den omstændighed, at moderselskabets ansvar er et fuldt ud afledt ansvar, som alene skyldes det forhold, at et datterselskab har deltaget direkte i overtrædelsen. I et sådant tilfælde er baggrunden for moderselskabets ansvar datterselskabets ulovlige adfærd, som moderselskabets tilregnes, henset til den økonomiske enhed, som disse selskaber udgør. Moderselskabets ansvar er følgelig nødvendigvis betinget af de faktiske omstændigheder, som udgør overtrædelsen begået af dets datterselskab, med hvilke dets ansvar er uløseligt forbundet.

267 Det skal af identiske årsager præciseres, at i en situation, hvor ingen anden faktor individuelt kendetegner den adfærd, som moderselskabet foreholdes, skal nedsættelsen af den bøde, som datterselskabet pålægges in solidum med moderselskabet, når de processuelle betingelser er opfyldt, i princippet udstrækkes til at omfatte moderselskabet.

268 I den foreliggende sag må det konstateres, at både sagsøgeren og intervenienterne har anlagt sag til prøvelse af den anfægtede afgørelse, og at disse søgsmål har delvis samme genstand, nemlig principalt en påstand om annullation af den i den nævnte afgørelses artikel 2, litra f), fastsatte bøde i forhold til dem, og subsidiært en påstand om nedsættelse af den bøde, der blev pålagt dem in solidum.

269 Under disse omstændigheder må der indrømmes sagsøgeren de samme fordele som intervenienterne ved en eventuel annullation af den anfægtede afgørelse inden for rammerne af det søgsmål, der blev anlagt i sag T-475/14.

270 Det skal imidlertid fremhæves, at Retten ved dom af dags dato i sag T-475/14, Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi mod Kommissionen, frifandt Kommissionen i det søgsmål, som intervenienterne har anlagt i den sag, der gav anledning til denne dom, dvs. at intervenienterne i denne sag hverken fik medhold i deres annullationspåstande eller i deres påstande om nedsættelse af de bøder, som de blev pålagt.

- 271 Sagsøgerens påstand om at være omfattet af enhver bødenedsættelse, som måtte indrømmes intervenienterne i det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den anfægtede afgørelse i sag T-475/14, Prysmian og Prysmian Cavi e Sistemi mod Kommissionen, kan derfor ikke tages til følge, og følgelig må påstandene om nedsættelse af den bøde, som blev pålagt sagsøgeren, forkastes i deres helhed.
- 272 I lyset af samtlige ovenstående betragtninger bør Kommissionen frifindes.

IV. Sagsomkostninger

- 273 Ifølge procesreglementets artikel 134, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagsomkostningerne, hvis der er nedlagt påstand herom.
- 274 Da sagsøgeren har tabt sagen, og da Kommissionen har nedlagt påstand herom, pålægges sagsøgeren at betale samtlige sagsomkostninger.
- 275 Ifølge procesreglementets artikel 138, stk. 3, kan Retten træffe afgørelse om, at andre intervenienter end de i denne artikels stk. 1 og 2 nævnte skal bære deres egne omkostninger. Henset til omstændighederne i den foreliggende sag bør Prysmian og PrysmianCS bære deres egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

RET TEN (Ottende Afdeling):

- 1) Europa-Kommissionen frifindes.**
- 2) The Goldman Sachs Group, Inc. bærer sine egne omkostninger og betaler Europa-Kommissionens omkostninger.**
- 3) Prysmian SpA og Prysmian Cavi e Sistemi Srl bærer deres egne omkostninger.**

Collins

Kancheva

Barents

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. juli 2018.

Underskrifter

Indhold

I. Tvistens baggrund	2
A. Sagsøgeren og den berørte sektor	2
B. Den administrative procedure	2
C. Den anfægtede afgørelse	3
1. Den omhandlede overtrædelse	3
2. Sagsøgerens ansvar	4
3. Den pålagte bøde	4
II. Retsforhandlinger og parternes påstande	5
III. Retlige bemærkninger	6
A. Annullationspåstandene	6
1. Det første anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt en retlig fejl og et åbenbart urigtigt skøn	7
a) Det første led vedrørende anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007	7
1) Det første klagepunkt vedrørende anvendelsen af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse for perioden fra den 29. juli 2005 til den 3. maj 2007	8
2) Det andet klagepunkt vedrørende afkræftelse af formodningen om en faktisk udøvelse af en afgørende indflydelse	12
b) Det andet led vedrørende Kommissionens konklusioner med hensyn til perioden fra den 29. juli 2005 til den 28. januar 2009	13
1) Beføjelsen til at udnævne medlemmerne af Prysmians forskellige bestyrelser og beføjelsen til at indkalde aktionærerne til generalforsamlinger og foreslå afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne eller af alle bestyrelserne	15
2) Den faktiske repræsentation af sagsøgeren i Prysmians bestyrelse	17
3) Forvaltningsbeføjelserne for sagsøgerens repræsentanter i bestyrelsen	18
4) Betydningen af sagsøgerens rolle i de af Prysmian nedsatte udvalg	20
5) Modtagelsen af jævnlige opdateringer og månedlige rapporter	20
6) Foranstaltningerne for at sikre en fortsat bestemmende kontrol efter datoen for børsintroduktionen	21
7) Beviset for en typisk adfærd for en industriel ejer	23
8) Vurderingen af samtlige de forhold, der er påberåbt i den anfægtede afgørelse	23

c) Det tredje led vedrørende Kommissionens konklusion om, at sagsøgeren i det væsentlige ikke var en rent finansiel investor	24
2. Det andet anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 2 i forordning nr. 1/2003, utilstrækkelige beviser og tilsidesættelse af begrundelsespligten i artikel 296 TEUF	26
a) Det første led om artikel 2 i forordning nr. 1/2003 og de utilstrækkelige beviser	26
b) Det andet led vedrørende tilsidesættelse af begrundelsespligten	27
3. Det tredje anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt tilsidesættelse af princippet om personligt ansvar og princippet om uskyldsformodning	29
4. Det fjerde anbringende vedrørende tilsidesættelse af artikel 101 TEUF og af artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 samt et åbenbart urigtigt skøn og tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet og princippet om individuelle straffe	30
5. Det femte anbringende vedrørende tilsidesættelse af retten til forsvar	32
a) Det første led om, at Kommissionen ikke gav sagsøgeren aktindsigt i beviser, der er afgørende for selskabets forsvar	32
b) Det andet led om, at Kommissionen på ulovlig vis forsinkede aktindsigten i andre dokumenter, som var afgørende for sagsøgerens forsvar	33
c) Det tredje led vedrørende den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed	35
B. Påstanden om nedsættelse af den bøde, som blev pålagt sagsøgeren	38
1. Påstanden om nedsættelse af den pålagte bøde som følge af de fejl, som Kommissionen begik i forbindelse med beregningen af bøden	38
2. Påstanden om nedsættelse af den pålagte bøde som følge af den administrative procedures uforholdsmæssigt lange varighed	38
3. Påstanden om nedsættelse af bøden for at kunne være omfattet af enhver bødenedsættelse, som måtte indrømmes intervenienterne i det søgsmål, der blev anlagt til prøvelse af den anfægtede afgørelse i sag T-475/14	39
IV. Sagsomkostninger	40

i — Fortrolige oplysninger udeladt.